

Voorjaarsnota 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	2
Algemeen.....	2
Voorwoord	3
Leeswijzer.....	5
Programma's.....	6
Overzicht programma's	7
Inwoner.....	7
Doelen & resultaten	7
Wat willen we bereiken?.....	7
Wat gaan we daarvoor doen?.....	7
Wat mag het kosten?.....	17
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota	17
Onze buurt.....	20
Doelen & resultaten	21
Wat willen we bereiken?.....	21
Wat gaan we daarvoor doen?.....	21
Wat mag het kosten?.....	34
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota	34
Onze gemeente	36
Doelen & resultaten	37
Wat willen we bereiken?.....	37
Wat gaan we daarvoor doen?.....	37
Wat mag het kosten?.....	45
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota	46
Ons geld	46
Wat mag het kosten?.....	47
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota	47
Overhead.....	48
Wat mag het kosten?.....	49
Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota	49
Financiële begroting	50
Inleiding	51
Overzicht baten en lasten	51
Incidentele baten en lasten	51
Financieel MeerjarenPerspectief.....	54
Bijlagen	55
Raadsvoorstel.....	56
Specificatie Financieel MeerjarenPerspectief.....	59

Algemeen

Voorwoord

Welkom bij onze Voorjaarsnota 2024!

In de Programmabegroting 2024 hebben wij onze ambities, doelen en resultaten voor 2024 beschreven. Ook de geraamde inkomsten en uitgaven staan in de begroting.

Tussentijds rapporteert het college aan de raad over de realisatie van de begroting. De eerste rapportage voor 2024 is de Voorjaarsnota.

We rapporteren nu hoe ver we zijn met het behalen van de afgesproken resultaten. De paragrafen actualiseren we bij de jaarrekening 2024. Daarnaast zijn er verschillende mutaties op de geraamde inkomsten en uitgaven verwerkt.

Op 9 november 2023 heeft de gemeenteraad de Programmabegroting 2024 en de eerste begrotingswijziging vastgesteld. Het begrotingssaldo van de primaire begroting was **€ 80.000** voordelig. De eerste begrotingswijziging had een nadelig saldo van € 60.000. Het begrotingssaldo na de 1e begrotingswijziging was **€ 20.000** voordelig.

Volgens genomen besluiten en de ontwikkelingen en afwijkingen die in deze Voorjaarsnota zijn vermeld stellen we het begrotingssaldo nu met **€ 13.000** nadelig bij.

Het begrotingssaldo komt daarmee op **€ 7.000** voordelig. Zie onderstaande tabel.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Hoofdstuk	Bedrag
Primaire begroting		80 V
Begrotingsresultaat na vaststelling (9 november 2023)		80 V
Voorjaarsnota 2024		
> 1e begrotingswijziging		-60 N
> verwerkte besluitvorming		-46 N
> overige ontwikkelingen		33 V
		-73 N
Begrotingsresultaat na voorjaarsnota 2024		7 V

In deze Voorjaarsnota zijn per programma de mutaties aangegeven en toegelicht. Het betreft veelal autonome ontwikkelingen waar we niet op kunnen sturen. De grootste mutaties zijn:

-	Algemene uitkering	820
-	Kosten bedrijfsvoering	- 81
-	Sociaal domein jeugdzorg	- 80
-	Huishoudelijke hulp	109
-	Energiekosten sporthallen/ zwembad	- 122
-	Bijdrage ODRN bouwtaken	- 196

-	Flankerend beleid armoede	- 92
-	Sloop opstallen VVLK Leuth	- 59
-	Natuurlijk groen	- 73
-	Overige mutaties	- 193
	Totaal	33

Hieronder staat een overzicht met daarin de saldi per programma na verwerking van de mutaties in deze Voorjaarsnota.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting	Mutaties	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	t/m	2024	2025	2026	2027
	Primair	VJN	na VJN			
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Inwoner	-43.017	217	-42.800	-42.134	-41.964	-41.959
Ons geld	78.292	824	79.116	78.790	73.397	74.176
Onze buurt	-17.636	-2.261	-19.897	-18.478	-18.814	-18.846
Onze gemeente	-7.066	-397	-7.463	-7.116	-7.186	-7.317
Overhead	-12.310	255	-12.054	-12.561	-12.496	-12.543
Saldo rekening baten en lasten	-1.736	-1.362	-3.098	-1.499	-7.065	-6.490
Toevoeging aan reserves	-297	-1.720	-2.017	-335	-325	-316
Onttrekking aan reserves	2.113	3.009	5.122	1.532	1.462	1.310
Resultaat rekening baten en lasten	80	-73	7	-301	-5.928	-5.495

Daarnaast spelen er een aantal algemene ontwikkelingen die financiële gevolgen voor de begroting hebben. Hieronder gaan we in op een viertal ontwikkelingen.

1. Voorjaarsnota 2024 Rijk/Meicirculaire 2024

We hebben inmiddels berichten ontvangen over de Voorjaarsnota 2024 van het Rijk. Voor onze gemeente betekent dit waarschijnlijk een negatieve bijstelling van de begroting 2025 en positieve bijstellingen in de jaren daarna. We kunnen op dit moment nog niet aangeven wat de financiële gevolgen voor onze begroting zijn. Meer duidelijkheid hierover krijgen we in de Meicirculaire 2024. De begroting 2024 stellen we bij de Najaarsnota 2024 bij en de meerjarenbegroting bij het opstellen van de begroting 2025.

2. Motie Ravijnjaren

In de raadsvergadering van 14 december is motie 'Inventarisatie projecten met het oog op "ravijnjaren" in 2026/27' (2023-M043) aangenomen. Deze 'Motie Ravijnjaren' hebben we in een informatieavond op 23 mei besproken met de gemeenteraad. Hierbij zijn we ingegaan op de actuele financiële situatie, zoals het huidige financieel meerjarenperspectief, de stand van de algemene reserve en de beïnvloedbaarheid van de begroting. Verder is een overzicht besproken van de nieuwe (grote) projecten die de komende jaren op ons af komen, die van invloed zijn op onze financiën en waarvoor binnenkort besluitvorming nodig is.

3. Prijsstijgingen (inflatie en energie)

Nog steeds leiden diverse oorzaken, zoals het tekort aan grondstoffen, groeiende economie, conflict tussen Rusland en Oekraïne en het conflict in Gaza tot een hogere inflatie dan die

we gewend zijn. Deze hogere inflatie heeft financiële gevolgen voor onze begroting. In deze voorjaarsnota is een aantal (energie)budgetten en kredieten aangepast voor prijsstijgingen.

4. Personele ontwikkelingen

Afgelopen jaren hebben we bij de voorjaarsnota de budgetten voor inhuur van personeel bijgesteld. Ervaring leert dat we bij de najaarsnota vaak kunnen melden dat niet alle personele budgetten volledig zijn benut, wat een stukje compensatie oplevert. Daarom stellen we de stelpost inhuur nu niet bij en komen we hier bij de najaarsnota op terug. Dan maken we een analyse van de besteding van de personele budgetten. Het kan zijn dat we dan alsnog extra budget moet vragen.

Met vriendelijke groet,

College van burgemeester en wethouders

Leeswijzer

Na het algemeen gedeelte staan bij de `ambities` de keuzes weergegeven die bij de programmabegroting zijn gemaakt. De `programma's` bevatten 'wat we willen bereiken?' en 'wat hebben we al bereikt'.

Onder `financiële begroting` staat het totaaloverzicht van de verwachte baten (inkomsten) en lasten (uitgaven) voor 2024. Daarnaast zijn bij dit onderdeel een overzicht van de incidentele baten en lasten en het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP) opgenomen.

Tot slot zijn in de `bijlagen` het raadsvoorstel en een specificatie van het FMP opgenomen. Ook geven we hier een toelichting op afkortingen en financiële begrippen.

Onze schrijfstijl proberen we kort en helder te houden en verwijst met 'elektronische links' naar de documenten die erbij horen.

Minbedrag betekent: nadelig of uitgaaf/investering

Plusbedrag betekent: voordelig of inkomst

Inhoudsrechten (disclaimer)

In de Voorjaarsnota is gebruik gemaakt van informatie van derden. Hoewel de Voorjaarsnota met de grootst mogelijke zorgvuldigheid is samengesteld kunnen gebruikers van deze stukken geen rechten ontlenen aan of aanspraak maken op de juistheid en volledigheid van de inhoud. Ook aanvaarden wij geen aansprakelijkheid voor eventuele schade die daardoor kan ontstaan.

Programma's

Overzicht programma's

Inwoner

Meestal heb je de gemeente niet nodig in je dagelijks leven. Je redt het prima zelf. Dat is ook de bedoeling. Maar dat lukt niet iedereen. Soms lukt het niet om alles zelf te regelen. Vaak zonder dat je daar zelf iets aan kunt doen. De gemeente probeert je dan te helpen. Dat kan voor een korte of lange tijd zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om zorg, inkomen, onderwijs of gezondheid. De belangrijkste dingen die je nodig hebt om op een normale en prettige manier te kunnen leven. De gemeente is vaak een laatste plek voor hulp. Daarbij werkt de gemeente samen met andere organisaties of huurt hen hiervoor in. Onze bedoeling is iedereen een goede basis te geven, een steun in de rug, zodat je zelf verder kunt en mee kunt blijven doen!

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat willen we bereiken?

- 1.1 Ik heb voldoende inkomen.
- 1.2 Ik kan hulp vragen als dat nodig is.
- 1.3 Ik ben betrokken en doe mee.
- 1.4. Alle kinderen krijgen gelijke kansen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Ik heb voldoende inkomen.

1.1.1 Inwoners die weinig geld hebben, worden ook in 2024 gesteund, zodat zij net als iedereen kunnen meedoen in de samenleving.

We zetten de lijn van het beleidsplan Minima en Schuldhulpverlening door in 2024. Ook start het noodfonds waar inwoners terecht kunnen, die tussen wal en schip vallen. Daarnaast gaan we de mogelijkheden van de uitstroompremie onderzoeken en de eerste resultaten van de cliëntervaringsonderzoeken gaan we ontvangen. Op basis van die resultaten kunnen we onze dienstverlening nog meer verbeteren. Het beleidsplan minima & schuldhulpverlening loopt eind 2024 af. Dit beleid gaan we evalueren en bijsturen waar nodig.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Beleidsplan Minima en Schuldhulpverlening

In eerdere stukken is benoemd dat het beleidsplan in 2024 afloopt, maar dat klopt niet. Het

beleidsplan loopt eind 2025 pas af en dus in 2025 evalueren we het beleid.

Stichting Urgente Noden Gelderland-Zuid

Momenteel zijn we samen met gemeente Beuningen en gemeente Druten in gesprek met het bestuur van Stichting Urgente Noden Gelderland-Zuid (SUN). De bedoeling is dat de Stichting dit jaar nog gaat starten. Hiervoor moeten we een coördinator aanstellen. Het doel van SUN is inwoners te helpen met allerlei verschillende financiële hulpvragen wanneer andere regelingen niet voorliggend zijn. We helpen hiermee de inwoners die tussen 'wal en schip' vallen.

Stichting Leergeld

We zijn een samenwerking aangegaan met Stichting Leergeld De Stuwwal. Als (landelijke) organisatie staan zij kinderen uit gezinnen met een laag inkomen bij. Hierdoor kunnen deze kinderen meedoen aan binnen- en buitenschoolse activiteiten. Door deze samenwerking is de Doe Mee! regeling gewijzigd van € 225,- naar € 100,- per kind per jaar. Door de samenwerking worden kinderen beter ondersteund. Waar wij vanuit de Doe Mee! regeling zo'n 90 kinderen ondersteuning gaven, zijn dit er in 2023 bij Stichting Leergeld al 285.

1.1.2 Inwoners met schulden worden geholpen.

Ons doel is vermindering van het aantal inwoners met schulden. Maar landelijke ontwikkelingen zijn hierop van grote invloed. We gaan in ieder geval door met goede voorlichting en preventieve activiteiten, vooral voor jongeren. En we gaan ons beleidsplan dit jaar evalueren.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Op dit moment loopt een grote voorlichtingscampagne, waarvan de inhoud vooraf is besproken met mensen uit de doelgroep. Jongeren benaderen we als ze 18 jaar worden met een verjaardagskaart met tips over wat ze moeten regelen. Verder zijn we bij scholen geweest om voorlichting te geven in de Week van het Geld.

We merken dat onze schuldhelpverleners inwoners met beginnende schulden steeds beter in beeld krijgen. We leggen in een vroeg stadium al contact met hen. En we voeren het hele schuldhelpverleningstraject nu zelf uit waardoor inwoners ons beter weten te vinden. Het aantal inwoners die we helpen met beginnende schulden neemt hierdoor toe. Het aantal inwoners met problematische schulden die een schuldregeling nodig hebben neemt daardoor af. We verwachten dat bovengenoemde ontwikkeling in 2024 doorzet. Wel schatten we in dat er meer ondernemers zullen aankloppen voor hulp. Daar zijn we op voorbereid.

1.2 Ik kan hulp vragen als dat nodig is.

1.2.1 We versterken de sociale basis.

De uitgangspunten van ons koersdocument sociaal domein blijven van kracht: inzet op preventie en collectieve, algemeen toegankelijke voorzieningen in plaats van individuele hulp. We proberen grip te houden op de kosten, maar het zijn open einde regelingen en de gemeente heeft een wettelijke zorgplicht. In combinatie met de vergrijzing en het stijgende aantal mensen met mentale problemen ligt hier een enorme uitdaging.

We investeren in samenwerking met onze partners, met name in het preventieve, voorliggende veld. Samen werken we aan een gezamenlijke visie op preventie en kijken we hoe we ook verwijzers, zorgaanbieders, sportclubs, ouders en jeugdigen en andere relevante partijen hieraan kunnen verbinden. Hiermee willen we de sociale basis versterken. Dat is ook nodig, omdat de zorg door personeelsproblemen vastloopt.

Op 1 januari 2025 lopen meerdere contracten voor maatwerkvoorzieningen (Wmo en Jeugdhulp) af. Om onze inwoners per 2025 opnieuw van passende ondersteuning/maatwerk te kunnen voorzien, doorlopen we in 2024 meerdere aanbestedingstrajecten. Dit zijn intensieve trajecten die we samen met de gemeenten uit de regio uitvoeren.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De doelen van ons Lokaal Preventieakkoord geven we een vervolg vanuit ons GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) plan. Voor 2024 ontvangen we als gemeente geen uitvoeringsbudget Lokaal Preventieakkoord meer. Voor onderdelen waarop we inzet hebben gepleegd vanuit het Lokaal Preventieakkoord, ontvangen we geld vanuit het GALA budget.

Dit kunnen we voor nieuwe ideeën & initiatieven inzetten, op gebied van mentale gezondheid, meer bewegen, alcoholgebruik/middelengebruik en voeding. We zijn met het opgaveteam Sociaal Domein gestart met de opgave 'versterken sociale basis'. Naast het versterken van de sociale basis werken we aan de zichtbaarheid van de voorliggende en preventieve voorzieningen. Dit doen we zodat we de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van de inwoners vergroten.

Met de gemeenten in de regio Nijmegen zijn afspraken gemaakt over de in te kopen maatwerkvoorzieningen (Wmo en Jeugd) per 2025. Met gemeenten in de regio Nijmegen en Rivierenland zijn afspraken gemaakt over de maatwerkvoorzieningen voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis. De daadwerkelijke inkoop start medio 2024.

De pilot Indicatievrij Dagbesteding voor volwassenen is geëvalueerd. De bevindingen zijn positief. Intakes en bureaucratie worden verminderd. Daarnaast ervaart de inwoner minder stress door indicatievrij werken en kan de inwoner bij een veranderende hulpvraag makkelijker wisselen van dagbestedingsplek. We nemen de opbrengst mee in het vervolg.

1.2.2 We helpen inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis te wonen.

Landelijk is bepaald dat er geen verpleeghuisbedden meer bijkomen. Mensen wonen dus steeds minder vaak in zorginstellingen, ook als ze ouder worden of (psychisch) kwetsbaar zijn. Om hen goed te ondersteunen gaan we in 2024 het volgende verder ontwikkelen:

- We stellen een inclusieagenda vast, zodat we beter in beeld hebben waar we de accenten willen leggen.
- We bieden trainingen en cursussen die familie en naasten van mensen met (psychische) problematiek sterk en weerbaar houden.
- We zorgen voor een breed palet van vrijwillige maatjes en monitoren het effect hiervan.
- We gaan door met de inzet van WijkGGD'ers om mensen met onbegrepen gedrag en hun omgeving laagdrempelig te helpen.
- We maken duidelijke afspraken over de inzet vanuit het sociaal domein bij onveiligheid of overlast en hoe we omgaan met multi-probleem huishoudens
- We zetten in op passende woonvormen waarbij voldoende zorg en/of ondersteuning aanwezig is, zodat zo zelfstandig wonen mogelijk blijft. We betrekken hierbij de opbrengsten uit het programma "een thuis voor iedereen", waaraan de regio Arnhem - Nijmegen deelneemt als koplopersregio. Dit leidt eind 2023 of begin 2024 tot een regionale woonzorgvisie waarin onder andere een evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen over de regio wordt uitgewerkt. In 2024 maken we hierover nadere samenwerkingsafspraken.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De inclusie agenda leggen we later dit jaar aan de gemeenteraad voor.

Met Pro Persona Connect, Sterker en MEE zijn afspraken gemaakt over de trainingen en cursussen om de mentale weerbaarheid te vergroten. De uitvoering verloopt zoals afgesproken is. Zo zijn de gratis maandelijkse online webinars van Pro Persona Connect per februari gestart en zijn de overige groepen in voorbereiding of starten binnenkort al. We communiceren actief over mentale gezondheid en het aanbod dat we inzetten.

Met de GGD en Ixta Noa maken we afspraken om de positie van de Wijk GGD te verbeteren en de toegevoegde waarde te vergroten.

Om multi-probleem gezinnen beter te kunnen helpen hebben we een nieuw automatiseringssysteem aangeschaft dat onze wens van 1 gezin 1 plan ondersteunt. De implementatie daarvan vindt op dit moment plaats, maar levert nog wel wat problemen op. We zijn druk bezig om dit op te lossen samen met de leverancier.

De regionale samenwerkingsafspraken in het kader van 'Een thuis voor iedereen' zijn in concept klaar maar moeten nog wel worden vastgesteld.

De gemeente Berg en Dal neemt deel aan een grootschalige telling van dak- en thuisloosheid. Dit initiatief wordt georganiseerd door het Kansfonds, in samenwerking met Hogeschool Utrecht

en de gemeenten in Gelderland Zuid. De teldag was in april. De opbrengsten worden in het vierde kwartaal 2024 verwacht. Het doel van deze telling is om een beter begrip te krijgen van de omvang en aard van de groep mensen die dak- en thuisloos zijn. De bevindingen betrekken we bij het opstellen van gericht en regionaal afgestemd beleid, zoals voor het realiseren van voldoende passende woonvormen en om dak- en thuisloosheid te voorkomen en/of op te lossen.

1.2.3 We ondersteunen inwoners om samen prettig in hun buurt te wonen.

We willen een inclusieve samenleving zijn. Samenleven in een buurt waarin de diversiteit en hulpbehoefendheid steeds verder toeneemt, vraagt om extra begrip en aandacht voor elkaar. We zetten daarom in op het verbinden van mensen. We geven mensen ook handvatten om hen te leren omgaan met diversiteit en lastige situaties. Hiermee vergroten we de samenredzaamheid in een buurt.

- We doen dit onder andere door het organiseren van bijeenkomsten en activiteiten die inclusie bevorderen, zoals Welkome Wijk bijeenkomsten, waarbij inwoners informatie krijgen over psychische problematiek en hoe daarmee om te gaan in hun omgeving.
- Ook in 2024 bieden we extra trainingen en cursussen om mensen te leren omgaan met mensen met een psychisch probleem en/of mensen met dementie, zoals Mental Health First Aid voor volwassenen en voor jeugd. Dit is een soort EHBO training, maar dan gericht op psychische nood. Ook bieden we trainingen gericht op 'Ontwaar verward gedrag' en dementie.
- We ondersteunen waar nodig initiatieven uit de dorpen die de sociale structuur versterken. Hierbij kun je denken aan vergelijkbare initiatieven zoals het straatcontactpersonen netwerk in Heilig Landstichting of de Burenhulp in Leuth. Ondersteuning vanuit de gemeente kan op allerlei manieren: bijvoorbeeld financieel of hulp bij het opzetten door een opbouwwerker van Forte Welzijn.
- We blijven inzetten op Buurtbemiddeling, waarbij inwoners op vrijwillige basis helpen om conflicten tussen burens in goede banen te leiden.
- Maar soms veroorzaakt een inwoner veel overlast. Onze mogelijkheden zijn dan beperkter dan we willen. Daarom gaan we een locatie zoeken voor zogenaamde Skaeve huse.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Door Ixta Noa, MEE en Pro persona Connect is een dynamische jaarplanning gemaakt om inclusie te bevorderen en stigmatisering te verminderen. Deze dynamische jaarplanning omvat nu een eerste basis en wordt gedurende het jaar nog verder aangevuld en uitgebreid met activiteiten. De campagne 'Psychisch gedoe' is gestart in plaats van 'Welkome Wijk' met als doel om psychische kwetsbaarheid bespreekbaar te maken. De eerste Mental Health First Aid training van het jaar is inmiddels afgerond.

Buurtbemiddeling Berg en Dal heeft op dit moment 17 enthousiaste vrijwillige buurtbemiddelaars beschikbaar en heeft twee casussen in behandeling.

Er ligt een plan van aanpak klaar voor Skaeve huse. Vanwege prioritering in werkzaamheden is er op dit moment nog niet gestart met de uitvoering van dit plan.

1.2.4 Wij helpen mantelzorgers, zodat zij de zorg voor hun naasten kunnen blijven bieden.

We zetten de lijn van de Nota Mantelzorg in 2024 door. In deze nota staan concrete acties hoe we mantelzorgers helpen. Voorbeelden zijn: uitreiken van een mantelzorgcompliment, organiseren van inloop en ontmoeting, beschikbaar stellen van respijtzorg en mantelzorgers in contact brengen door middel van een app, tafels en lotgenotencontact. De komende jaren pakken we samen met Mantelzorg Berg en Dal deze acties op. Ook in 2024 zijn nog middelen vanuit GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) beschikbaar voor individueel maatwerk, zoals respijtzorg.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Mantelzorg Berg en Dal heeft de volgende activiteiten in het begin van 2024 opgepakt:

- Lotgenotencontact voor partners van mensen met niet aangeboren hersenletsel (NAH)

opgestart.

- Er is een start gemaakt met de mantelzorg carroussel. Twee stellen hebben interesse om met elkaar zorg te delen.

Drie mantelzorgers hebben zich aangemeld voor Fit met zorg. Ook zijn er meerdere mantelzorg gesprekken gevoerd. De coördinator heeft de afgelopen periode 20 van dit soort gesprekken gevoerd.

1.2.5 We werken aan het toekomstbestendig houden van de zorg en een gezonde generatie in 2040.

Samen met onder andere gemeenten in de regio, de zorgverzekeraars, zorg- en welzijnsaanbieders en de GGD werken we toe naar een gezonde generatie in 2040 én maken we afspraken om de zorg en ondersteuning toekomst bestendig te houden. Dit is nodig omdat de verhouding tussen beroepsbevolking en niet-beroepsbevolking de komende jaren flink gaat verschuiven. Zorgvraag en zorgaanbod groeit daarmee uit elkaar. We doen dit aan de hand van de afspraken die in het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) zijn gemaakt.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Op 1 januari is in Berg en Dal een JOGG- regisseur gestart. JOGG wil dat alle kinderen en jongeren in Nederland opgroeien in een gezonde leefomgeving waar aandacht is voor een gezonde leefstijl in het algemeen en voor gezonde voeding, voldoende bewegen, ontspanning en slaap in het bijzonder. Hiervoor stellen we nu specifiek voor Berg en Dal een plan van aanpak op.

We nemen ambtelijk en bestuurlijk actief deel aan netwerken en samenwerkingen waarin gewerkt wordt aan de afspraken uit het Integraal Zorg Akkoord (IZA), zoals NOEL (regio Nijmegen op Eén Lijn). We blijven dit doen. Met de regiogemeenten Rijk van Nijmegen werven we een kwartiermaker om de regionale opgave uit het IZA te coördineren en de voortgang te bewaken. Het werven duurt langer dan beoogd.

We werken aan de realisatie van een zorgzame buurt op het terrein van Dekkerswald. Dit doen we door reguliere woningen toe te voegen aan het, van oudsher, zorginstellingenterrein. Daarmee realiseer je een buurt waarin mensen die zorg nodig hebben en mensen die vitaal zijn, comfortabel samenwonen. Jong en oud kennen elkaar in een zorgzame buurt en kijken naar elkaar om. Zorgzame buurten hebben de toekomst en zijn onmisbaar om de zorg voor ouderen toekomstbestendig te maken.

1.3 Ik ben betrokken en doe mee.

1.3.1 Inwoners bepalen zelf welke onderwerpen belangrijk zijn voor hun dorp en gaan hiermee aan de slag.

We gaan in 2024 door met het opstellen van Dorpsagenda's. De inwoners uit het dorp nemen het initiatief voor een Dorpsagenda, wij ondersteunen waar dit nodig is. Bij het opstellen van een Dorpsagenda bespreken inwoners met elkaar wat ze in hun dorp kunnen doen om er goed te leven en te wonen. Hierover maken ze samen afspraken. Ze bepalen zelf waar ze aan willen werken en of ze hierbij hulp van de gemeente of andere organisaties nodig hebben.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Wij hebben een concept Dorpsagenda van Berg en Dal ontvangen. We gaan met elkaar in gesprek om de rol van de gemeente te bespreken bij de verschillende acties. Daarna wordt de agenda officieel overhandigd.

Met de acties over verkeer zijn we al een tijdje in gesprek. Een aantal acties worden uitgevoerd. De inwoners zijn ontevreden over het tot nu toe doorlopen proces, en dat is ook inderdaad niet goed gegaan. We proberen hier samen goed uit te komen.

Wij hebben een concept Dorpsagenda van Op de Horst ontvangen.

Samen met de Dorpsagenda Leuth kijken we naar een nieuwe invulling van het terrein van VVLK.

1.3.2 We werken samen met inwoners zoals we hebben afgesproken in de nota inwonerparticipatie.

In 2024 wordt het werken volgens de nota 'Samen maken we Berg en Dal' steeds vanzelfsprekender – zowel binnen als buiten het gemeentehuis.

We gaan:

- Inwoners en organisaties eerder betrekken bij belangrijke kwesties.
- Daarbij gebruik maken van nieuwe en beproefde werkmethodes.
- Iedereen mee laten doen.

In de zomer van 2023 is de evaluatie van de nota afgerond. Hier staan verschillende actiepunten in. Die pakken we in 2024 verder op.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De evaluatie is afgerond. Op dit moment pakken we verschillende acties op. Interne collega's zijn opgeleid tot onafhankelijk gespreksleider. Zij kunnen ingezet worden bij avonden, gesprekken met inwoners enzovoort. Ook voeren we een gesprek met de collega's van team Ruimte over hoe wij als gemeente in het begin van een impactvol initiatief meer regie kunnen nemen bij het participatieproces.

We bereiden een themabijeenkomst voor de raad voor die gaat over de inzet van burgerberaden. Dit vindt plaats voor of na de zomer.

We hebben twee groepen studenten van de Radboud universiteit gevraagd om ons te helpen bij:

- het in 'klare taal' schrijven van de Berg en Dalse Participatieverordening;
- het starten met een Berg en Dals opiniepanel.

1.3.3 We werken samen met jongeren: hun stem doet ertoe!

We betrekken, samen met het jongerenwerk, onze jongeren actief bij projecten en beleid. We zorgen ervoor dat vragen of dilemma's ook voor jongeren interessant zijn. We zetten andere (zoals meer digitale) communicatiemiddelen in om de jongeren te bereiken. We werken toe naar een meer structurele methode/manier om met jongeren het goede gesprek te voeren.

Jongeren met een idee koppelen we aan het jongerenwerk. We werken samen om deze ideeën te realiseren.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Het jongerenwerk van Forte Welzijn is in gesprek met jongeren uit Millingen over een nieuwe inrichting voor jongerenontmoetingsplek de Skate. De gemeente heeft aangegeven dat de huidige inrichting niet meer past, het is erg vies en oud.

1.3.4 Statushouders horen erbij in Berg en Dal.

Op 1 januari 2022 is de nieuwe Wet Inburgering ingegaan. De wet is ingericht om statushouders zo snel mogelijk te laten participeren in de samenleving, zodat integratie goed verloopt. Hiermee gaan we door in 2024. We doen dit door:

- statushouders intensief te begeleiden
- contracten aan te gaan met goede taalscholen
- taalmaatjes en buddy's te koppelen aan statushouders
- duale trajecten aan te bieden waar mogelijk (taal gecombineerd met werk of vrijwilligerswerk)
- statushouders naar financiële zelfredzaamheid te begeleiden
- Sleutelpersonen in te zetten (bij hulpvragen van statushouders maar ook bv bij het schrijven van beleid)
- Zo snel mogelijk te starten met de inburgering (soms al terwijl statushouders nog in het AZC verblijven)

Stand van zaken Voorjaarsnota

We moeten in 2024 ongeveer 80 statushouders (indicatief) huisvesten. Van deze 80 statushouders is ongeveer 65% (52 statushouders) inburgeringsplichtig. Deze 52 statushouders vallen allemaal onder de nieuwe Wet Inburgering en krijgen vanuit de consulenten inburgering intensieve begeleiding in hun inburgeringstraject.

De problemen bij het IND en bij het COA stapelen zich op. Ze kampen met personeelstekorten en de AZC's zitten vol. Dit heeft tot gevolg dat er extra taken bij ons als gemeente komen te liggen. We moeten bijvoorbeeld:

- Vaak achter informatie aan bij het COA die wij nodig hebben voor de huisvesting en begeleiding van statushouders.
- Extra werkprocessen inrichten (en uitvoeren) omdat er grote wachttijden zijn voor statushouders om een BSN-nummer aan te vragen.
- Met hoge druk (tijdelijke) huizen regelen voor statushouders, omdat de AZC's vol zitten en na-reizigers daar soms niet meer terecht kunnen.
- Dak- en thuislozen tellen (statushouders die aan de gemeente zijn gekoppeld maar nog in de AZC's verblijven). Deze taak hoort eigenlijk bij het COA.
- Er is veel aandacht voor het onderwerp in onder andere de media. Dit zorgt voor meer vragen vanuit zowel de pers als inwoners.

1.3.5 Alle inwoners hebben voldoende lees, schrijf en digitale vaardigheden om mee te kunnen doen.

Om mee te kunnen doen in onze samenleving moet je kunnen lezen en schrijven. In Nederland hebben 2,5 miljoen mensen daar moeite mee. Dit betekent ongeveer 12% van de bevolking. In Berg en Dal is ongeveer 6% van onze inwoners laaggeletterd, dit zijn ongeveer 2.100 inwoners. Zij vinden minder snel een baan, leven minder gezond en hebben sneller financiële problemen. Daarom helpen we mensen in onze gemeente, die moeite hebben met lezen, schrijven en/of digitale vaardigheden. Dat doen we samen met organisaties als het ROC, de bibliotheek, Forte Welzijn en Stichting Lezen en Schrijven.

Regionale samenwerking

Belangrijk is de regionale aanpak van Laaggeletterdheid binnen het Rijk van Nijmegen. De regionale taalcoördinator zet zich in voor regionale verbinding en vervult een coördinerende en organiserende rol binnen het Bondgenootschap. In 2024 gaan we door met de samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven om te werken aan 'taalrijke thuisomgeving'. Door in te zetten op een gezinsgerichte aanpak leggen we de focus op taalarme ouders/opvoeders. Daarnaast zijn er in de regio meerjarige subsidieafspraken gemaakt met het ROC Nijmegen (en ROC Rivier) om het formele aanbod volwasseneneducatie te blijven verzorgen, in ieder geval tot en met 2024. Het formele aanbod volwasseneneducatie heeft als doel de vaardigheden van onze inwoners op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden te verbeteren.

Stand van zaken Voorjaarsnota

In samenwerking met Stichting Lezen en Schrijven is er een werkplan opgesteld om een werkgeversaankpak in het Rijk van Nijmegen te maken. Het doel van deze aanpak is werkgevers bewust te maken van laaggeletterdheid onder werknemers. Verder geeft de aanpak werkgevers handvatten hoe werknemers te verwijzen naar onderwijs.

1.3.6 Samen met vrijwilligers bepalen we hoe we hen het beste kunnen ondersteunen.

Vrijwilligers zijn essentieel voor onze vitale dorpen. We gaan in 2024 door met het uitvoeren van de activiteiten uit de Nota Vrijwilligerswerk. We gaan onder andere:

- cursusbudget voor vrijwilligers aanbieden;
- een vacaturebank opstellen/beheren;
- een vrijwilligersmarkt nieuwe stijl faciliteren;
- het bundelen van krachten op lokale sponsoring.

Deze acties pakken we samen op met het Vrijwilligerssteunpunt van Forte Welzijn.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Stichtingen en verenigingen uit onze gemeente kunnen het Vrijwilligerssteunpunt steeds beter

vinden voor vragen over het vinden en binden van vrijwilligers. De afgelopen periode is de coördinator van het Vrijwilligerssteunpunt druk bezig geweest met het finetunen van de website www.vrijwilligerswerkbergendal.nl. De organisatie van het zomercongres is in volle gang. Ook zijn er vijf workshops voor vrijwilligers gepland.

1.3.7 Inwoners kunnen gebruikmaken van de bestaande Inloop & Ontmoetingspunten

In iedere kern zijn plaatsen waar mensen zelf activiteiten kunnen organiseren en elkaar kunnen ontmoeten. We noemen dit de Inloop en Ontmoetingspunten. Hier kan iedereen gebruik van maken en is er ook extra aandacht voor inwoners die behoefte hebben aan ondersteuning. Ook in 2024 blijven we werken aan het bereik en het verbreden van de mogelijkheden van deze punten. Hierdoor blijven deze voor een brede groep leuk en zinvol, ook als de beperkingen toenemen. Met onze partners zetten we in op het vergroten van de vindbaarheid en het realiseren van de juiste ondersteuning. Specifieke aandacht gaat in 2024 uit naar mensen met psychosociale/psychische problemen, mensen met een (licht) verstandelijke beperking en jongdementerenden. We merken dat hier sinds de coronapandemie nog steeds extra aandacht op nodig is.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Met Forte Welzijn zijn afspraken gemaakt over de verdere ontwikkeling van de inloop- en ontmoeting. Doel is meer reuring en activiteiten in de diverse inloop- en ontmoetingsruimten en een diverser gebruik. We huren club Goud in om de Inloop en Ontmoetingsplekken met kunst- en cultuuractiviteiten te versterken.

1.4. Alle kinderen krijgen gelijke kansen.

1.4.1 Wij stimuleren bij onze inwoners een gezonde leefstijl.

Sinds 2019 zijn we bezig om te komen tot een rookvrije generatie. De acties die hiervoor zijn ingezet worden voortgezet.

In de hele gemeente vinden verschillende activiteiten op het gebied van bewegen en voeding plaats. Via ons lokaal uitvoeringsplan GALA (waarin sportakkoord, Gezonde School en Kansrijke Start een onderdeel zijn) hebben we continu overleg met andere organisaties over mogelijkheden en acties om een gezonde leefstijl te promoten. Ook werken we samen met onze partners aan Welzijn op recept. Want medische zorg is niet altijd de oplossing van een probleem.

Uit de recentste jeugdmonitor blijkt dat onze jongeren veel stress en prestatiedruk ervaren. Daarom gaan wij samen met scholen, de GGD en de sociale teams extra inzet plegen op het verhogen van de mentale weerbaarheid bij jongeren.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Alle consultatiebureaus in de gemeente Berg en Dal hebben een meer beweegvriendelijke inrichting gekregen. Een inrichting die aanzet tot bewegen en uitstraalt dat bewegen leuk is, stimuleert kinderen (meer) te bewegen. Ook bespreekt het consultatiebureau nu standaard met de ouders het belang van voldoende bewegen.

Om sportverenigingen te helpen rookvrij te worden, hebben Iriszorg en de GGD dit voor jaar samen een webinar georganiseerd.

Als gemeente zetten we ons in voor een fysiek en mentaal gezonde gemeenschap. Dit doen we in samenwerking met verschillende partners. We vinden het belangrijk dat mentale gezondheid een bespreekbaar onderwerp is en dat er plekken zijn waar hierover gesproken kan worden. In samenwerking met Pro Persona Connect zijn er het hele jaar door gratis online ouderavonden over verschillende thema's rond mentale weerbaarheid van kinderen.

1.4.2 Alle kinderen krijgen vanaf hun jongste jaren ondersteuning als zij problemen hebben bij het opgroeien.

Kinderen die in de eerste levensjaren een goede start maken hebben meer kans op een goede gezondheid, deelname aan het onderwijs en kunnen beter meekomen in de samenleving. Daarom ondersteunen wij kwetsbare kinderen en hun ouders in een zo vroeg mogelijk stadium.

Zo zetten we in op het vroegtijdig (h)erkennen van signalen, het voorkomen van problemen

(preventie) en op het bevorderen van gewenst gedrag (promotie). Jeugdconsulenten van het sociaal team zijn voor een aantal uur zowel op de basisscholen als in de kinderopvang aanwezig. Hierdoor kan kortdurende en laagdrempelige hulp of ondersteuning aan ouders worden aangeboden.

Ook gaan we door met het project Kansrijke Start, zodat we kwetsbare ouders voorbereiden en begeleiden voor, tijdens en na de zwangerschap.

Ouders kunnen op verschillende manieren informatie en hulp krijgen. Bijvoorbeeld via de website www.opvoedinforegionijmegen.nl en de peutercafés. Er is ook hulp thuis, zoals video home training en Forte Thuis. Ook zetten we Spel aan Huis voort. Een methode om via spelstimulering de ontwikkeling en opvoeding van een kind te ondersteunen als in een thuissituatie dit te weinig gebeurt.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Het lokaal plan Kansrijke Start Berg en Dal is geactualiseerd. Dit jaar gaan we extra inzetten op het versterken van het sociaal netwerk van aanstaande en jonge ouders. Met de GGD en Forte Welzijn zijn afspraken gemaakt over de inzet van de verschillende mogelijkheden van opvoedhulp.

Ook het werkkader voor jeugdconsulenten op de basisschool is geactualiseerd en van naam veranderd in 'schoolconsulenten'. We onderzoeken uitbreiding van de taken van schoolconsulenten. Hierdoor ontstaat een betere aansluiting met de buitenschoolse opvang en een flexibele inzet van trainingen.

1.4.3 Kinderen kunnen onbelemmerd onderwijs volgen.

Elk kind heeft recht op onderwijs. Toch krijgen we het in de gemeente Berg en Dal nog niet altijd goed voor elkaar om de ontwikkeling van alle kinderen zo goed te ondersteunen als we willen. In 2023 is daarom onze lokale visie op inclusieve kinderopvang en onderwijs door de raad vastgesteld. Gemeente, kinderopvang, onderwijs en zorg in Berg en Dal maken zich samen sterk voor een meer inclusieve leeromgeving, waarbij alle kinderen – ook leerlingen met een lichamelijk of verstandelijke beperking, gedrags- en emotionele problemen en/of speciale leermoeilijkheden – samen naar school kunnen gaan. De speerpunten en randvoorwaarden uit de visie zijn nader uitgewerkt in de uitvoeringsagenda voor de schooljaren 2023/2024 – 2026/2027, waar we in 2024 een start mee maken. Daarnaast werken we in 2024 in samenwerking met de samenwerkingsverbanden, schoolbesturen en gemeenten in het Rijk van Nijmegen aan regionale ontwikkelagenda voor inclusief onderwijs.

In 2022 zijn we in regio Rijk van Nijmegen een pilot gestart met meerdere scholen op het (voortgezet) speciaal onderwijs met beschikkingsvrije jeugdhulp. Dit zorgt voor laagdrempelig beschikbare jeugdhulp op het speciaal (voortgezet) onderwijs, zodat elk kind onderwijs kan volgen en ouders en school worden ontzorgd. De uitkomsten van de pilot voor beschikkingsvrije jeugdhulp op de St. Maartenschool zijn positief. Hieruit is het initiatief ontstaan om een soortgelijke pilot op te starten op drie speciaal onderwijs scholen in de regio. In 2024 gaan we aan de slag met een uitgebreide evaluatie van de pilot.

Nationaal programma onderwijs

Door corona hebben veel leerlingen vertraging opgelopen in het leerproces. Naast de cognitieve ontwikkeling staat de sociaal-emotionele ontwikkeling onder druk. De onderwijsachterstanden van de groep die daar risico op loopt, zijn verder vergroot. In dit kader heeft de gemeente vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) middelen (een totaal bedrag van € 456.627) van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) ontvangen. Deze middelen worden budgetneutraal uitgegeven. OCW heeft besloten de periode om middelen uit te geven met twee schooljaren te verlengen tot uiterlijk 2024-2025. De gemeente zet deze middelen in gedurende de voorschoolse periode, het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Het doel is samen met scholen en lokale partners in Berg en Dal de ontwikkeling van kinderen en jongeren, onder andere op cognitief én sociaal emotioneel vlak, een extra stimulans te geven.

Stand van zaken Voorjaarsnota

In de vergadering van maart heeft de raad de 'Uitvoeringsagenda inclusieve kinderopvang en onderwijs' vastgesteld. Dit betekent dat we uitvoering kunnen geven aan een zevental projecten. In juni vindt een kick-offbijeenkomst plaats waarvoor medewerkers van de gemeente, kinderopvang, onderwijs, GGD, jeugdhulp en welzijn in de gemeente Berg en Dal zijn uitgenodigd.

Op drie speciaal onderwijsscholen in de regio is de pilot beschikkingsvrije jeugdhulp gestart en de eerste uitkomsten zijn positief.

Alle initiatieven waarvoor NPO-middelen beschikbaar zijn gesteld, zijn gestart. In de reguliere monitoringscyclus wordt gekeken wat er goed gaat en wat de resultaten zijn.

1.4.4 Ieder kind gaat naar school of heeft een passend toekomstperspectief. Schooluitval wordt zo veel mogelijk voorkomen.

In 2021 is gestart met een nieuw programma Voortijdig School Verlaten (VSV) met een looptijd van vier jaar. We willen met dit programma vroegtijdig schoolverlaten zoveel mogelijk voorkomen. Dit doen we door alle jongeren tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, terug te leiden naar een passende (vervolg)opleiding, arbeidsplaats, zorg of combinatie daarvan. Wij bieden hen daarmee kansen voor een beter toekomstperspectief.

Om dit te bereiken zetten we onder andere in op een sterkere verbinding tussen onderwijs en zorg, zowel op de middelbare scholen als op MBO scholen. Hiervoor zijn wij aangesloten bij de verschillende regionale werkgroepen die zich hier nog tot en met 2024 mee bezig houden.

Aan het begin van 2023 is gestart met de STORM-aanpak. Deze aanpak vergroot de mentale weerbaarheid van middelbare scholieren en voorkomt daarmee zo veel mogelijk schooluitval. In 2024 wordt de pilot uitgebreid naar meer scholen in de regio, waarbij wordt onderzocht of de MBO-scholen vervroegd kunnen aansluiten.

In schooljaar 2023/2024 zijn we opnieuw gestart met School's Cool. School's Cool biedt leerlingen, met een verhoogd risico op uitval, ondersteuning bij de overgang van groep 8 naar de brugklas. De kandidaten worden gekoppeld aan een vrijwillige mentor die hen wekelijks thuis helpt met alles wat aan school en vrije tijd raakt. Uit onderzoek blijkt dat het project een positief effect heeft op het voorkomen van schooluitval.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De regionale aanpak Voortijdig School Verlaten (VSV) lijkt te werken. Er is steeds beter zicht op vsv'ers die in eerdere schooljaren uitvielen, en door het afleggen van huisbezoeken wordt met de meeste jongeren contact gelegd.

De STORM-aanpak kreeg door personeelstekort te maken met een vertraagde opstart, maar is inmiddels uitgerold. De uitbreiding naar de MBO-scholen is mogelijk en starten we in september (begin van het schooljaar) op.

Het School's Cool project loopt tot het einde van het schooljaar door, dus tot halverwege 2024. Tot zover zijn de evaluaties positief en helpt het om schooluitval deels te voorkomen.

1.4.5 We zorgen voor een veilige (thuis)omgeving. Door versterking van de lokale samenwerking voorkomen en stoppen we zoveel mogelijk huiselijk geweld en kindermishandeling.

In 2024 zetten we de activiteiten van de lokale en regionale aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling voort. Complexe scheidingen heeft hierin een prominente rol, omdat nog steeds veel kinderen in de problemen komen bij een (v)echtscheiding van hun ouders. Naast aandacht voor kinderen hebben we ook extra aandacht voor vrouwen in zo'n scheiding vanwege het voorkomen van geweld tegen hen en (uiteindelijk) femicide.

We zorgen ervoor dat ouders op een gemakkelijke manier alle informatie over scheiden kunnen vinden. Bijvoorbeeld informatie over geldzaken, ouderschap, wonen, juridische zaken enzovoorts. En we bekijken wat we in het algemeen toegankelijke, collectieve aanbod moeten

ontwikkelen, om te voorkomen dat er onveilige situaties ontstaan (versterking ouderschap).

Ook het voorkomen van ouderenmishandeling en financieel misbruik van ouderen is een belangrijk thema in de lokale aanpak. Via onze lokale Alliantie (financieel) Veilig Ouder Worden zorgen we voor voorlichting aan professionals en inwoners, zodat dit onderwerp steeds meer onder de aandacht komt en blijft.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Om te zorgen dat kennis niet vervliegt door personeelwisselingen zijn we (regionaal) gestart met het maken van een kennisbank HGKM (huiselijk geweld en kindermishandeling). Het idee is om kennis rondom HGKM te verzamelen en op één plek te centreren, zodat er voor nieuwe medewerkers een inwerkprogramma ontstaat en voor de huidige collega's een naslagwerk.

Een projectgroep is bezig om de behoefte te inventariseren om de methode "Handle with Care" ook in Gelderland Zuid uit te rollen. Handle with Care is geen interventie, maar een andere/snellere manier van samenwerken. Door betere samenwerking tussen een signalerende ketenpartners (bijvoorbeeld politie, maatschappelijke opvang, Veilig Thuis), gemeente en onderwijs krijgt elk kind dat thuis een ingrijpend geweldsincident meemaakt de volgende dag steun op school.

Om bij complexe problematiek échte oplossingen te bieden, leiden we een aantal medewerkers op volgens de Doorbraakmethode. Deze methode creëert maatwerk met passende, maar soms out-of-the-box, uitkomsten tegen lagere maatschappelijke kosten. We denken hiermee een aantal gezinnen in de gemeente doeltreffend te helpen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000							
	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2024 na VJN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-58.932	-57.946	-4.670	-62.616	-57.719	-57.702	-57.678
Baten	22.488	14.928	4.888	19.816	15.585	15.738	15.719
Totaal programma	-36.444	-43.017	217	-42.800	-42.134	-41.964	-41.959

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 Overname Voorzieningshart Op de Heuvel	-	-	-	-	-1.300
1.2 Aanvullend krediet vervangende nieuwbouw 't Vossenhol	-	-42	-42	-41	-854
1.3 Aanvraag subsidie brandveilig maken Kulturhus Beek	-	-21	-21	-20	-320
1.4 Vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs	-102	-102	-	-	-
1.5 Verwerving gemeenschapshuis De Sleutel Breedeweg	-	-35	-65	-65	-550
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	-102	-200	-128	-126	-3.024

2. Mutaties Voorjaarsnota

2.1 Flankerend beleid armoede	-92	-	-	-	-
2.2 Hervormingsagenda jeugd	-	-	105	111	-
2.3 School Op de Horst	-	-	-	-	-50
2.4 Huishoudelijke hulp	109	-	-	-	-
2.5 Sociaal domein jeugdzorg	-80	-	-	-	-
2.6 Inburgering statushouders					
- rijksbijdrage	134	-	-	-	-
- kosten	-134	-	-	-	-
2.7 Onderwijsachterstandenbeleid					
- rijksbijdrage	165	-	-	-	-
- kosten	-165	-	-	-	-
2.8 Onderwijshuisvesting ontheemden					
- rijksbijdrage	69	-	-	-	-
- kosten	-69	-	-	-	-
2.9 Nationaal Programma Onderwijs					
- rijksbijdrage	184	-	-	-	-
- kosten	-184	-	-	-	-
2.10 Verhuur deel Kentalisgebouw aan ZZG Zorggroep	44	68	20	-4	-
2.11 Beschermd wonen					
- rijksvergoeding	340	340	340	340	-
- kosten	-340	-340	-340	-340	-
2.12 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne					
- rijksvergoeding	3.208	-	-	-	-
- kosten	-3.208	-	-	-	-
Diverse overige mutaties:					
- subsidie charitatieve instellingen bij verhuur accommodaties	-4	-	-	-	-
- woonvoorzieningen wmo	-33	-	-	-	-
- kwartiermaker Integrale Sturing Zorg en Veiligheid Gelderland-Z	-5	-	-	-	-
- advieskosten voor sociaal medisch advies	-5	-5	-5	-5	-
Administratieve overboeking	-161	52	52	52	-
Afrondingsverschillen	-	-1	-1		-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-227	114	171	154	-50
Totaal mutaties programma 1	-329	-86	43	28	-3.074

2.1 Flankerend beleid armoede

Via de algemene uitkering heeft het rijk heeft voor de jaren 2022 tot en met 2024 gelden beschikbaar gesteld om een stapeling van sociale en maatschappelijke problemen als gevolg van de hoge inflatie te voorkomen. Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 92.000. Net als vorige jaren zetten we het rijksgeld hiervoor in.

2.2 Hervormingsagenda jeugd

Op grond van de definitieve afspraken over de Hervormingsagenda jeugd krijgt het ministerie van VWS ook vanaf 2026 een budget voor de uitvoering van deze agenda. Hierdoor ontvangen we een lagere rijksuitkering. Deze mindere inkomst leidt tot een hogere taakstellende bezuiniging op de kosten voor jeugdzorg.

2.3 School Op de Horst

Voor onderzoek naar een locatie voor school Op de Horst stellen we een voorbereidingskrediet beschikbaar van € 50.000. Dit voorbereidingskrediet maakt onderdeel

uit van het investeringsbedrag van € 5,5 miljoen zoals dat is opgenomen in het MeerjarenInvesteringsPlan in de begroting 2024 (jaarschijf 2025).

2.4 Huishoudelijke hulp

De raming voor Huishoudelijke hulp hebben we geactualiseerd op basis van de vastgestelde tarieven. We ramen hierdoor nu € 109.000 af.

2.5 Sociaal domein jeugdzorg

De raming voor Jeugdzorg hebben we geactualiseerd op basis van de realisatie 2023 en de trends voor 2024. We ramen hierdoor nu € 80.000 bij.

2.6 Inburgering

In 2023 hebben we een rijksbijdrage gekregen voor de inburgering van statushouders. Dit geld moeten we hiervoor inzetten. Het bedrag dat we niet besteed hebben, mogen we meenemen naar het volgend jaar. Het restant bedrag van 2023 (€ 134.029) ramen we nu in 2024 zowel aan de uitgaven- als de inkomstenkant bij.

2.7 Onderwijsachterstandenbeleid

In 2023 hebben we een rijksbijdrage gekregen voor onderwijsachterstandenbeleid. Dit geld moeten we hiervoor inzetten. Het bedrag dat we niet besteed hebben, mogen we meenemen naar het volgend jaar. Het restant bedrag van 2023 (€ 164.567) ramen we nu in 2024 zowel aan de uitgaven- als de inkomstenkant bij.

2.8 Onderwijshuisvesting ontheemden

In 2023 hebben we een rijksbijdrage gekregen voor de tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden. Dit geld moeten we hiervoor inzetten. Het bedrag dat we niet besteed hebben, mogen we meenemen naar het volgend jaar. Het restant bedrag van 2023 (€ 69.232) ramen we nu in 2024 zowel aan de uitgaven- als de inkomstenkant bij.

2.9 Nationaal Programma Onderwijs

Vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) hebben een rijksbijdrage gekregen. Dit programma is bedoeld om onderwijsvertragingen (onder andere op cognitief en sociaal emotioneel vlak) als gevolg van corona in te lopen en moet leerlingen ondersteunen die het moeilijk hebben door schoolsluitingen en Corona. Dit geld moeten we hiervoor inzetten. Het bedrag dat we niet besteed hebben, mogen we meenemen naar het volgend jaar. Het restant bedrag (€ 183.954) ramen we nu in 2024 zowel aan de uitgaven- als de inkomstenkant bij.

2.10 Verhuur deel Kentalisgebouw aan ZZG Zorggroep

We verhuren een extra deel van het Kentalisgebouw aan ZZG Zorggroep. De extra huuropbrengsten voor twee jaar zijn € 143.000. De verhuur loopt vanaf 1 mei 2024 tot 1 mei 2026. Daarnaast zijn de vaste kosten structureel verhoogd met € 4.000 per jaar.

2.11 Beschermd wonen

Vanuit de centrummiddelen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang hebben we € 467.334 beschikbaar gekregen. De middelen zijn ten behoeve van activiteiten die bijdragen aan de beleidsdoelstellingen van Samen Dichtbij en meer specifiek aan het realiseren van (opvang)plekken Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Vorig jaar was al een gedeelte toegezegd (€ 127.656) en het restant bedrag (€ 339.678) ramen we nu in 2024 zowel aan de uitgaven- als de inkomstenkant bij.

2.12 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne

Voor de gemeentelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we een vergoeding per opvangplek. Voor de particuliere opvang krijgen we de uitbetaalde leefgelden en

woonkosten vergoed plus een normvergoeding voor de uitvoering. De rijksuitkering ramen we voor 2024 op € 3,2 miljoen. Dit bedrag ramen we ook bij aan de uitgavenkant.

Onze buurt

Je brengt een groot deel van je vrije tijd door in de gemeente en het dorp waar je woont. Je wilt daar fijn kunnen leven en wonen. Dat gaat niet vanzelf. Daar moet aan gewerkt worden. Denk bijvoorbeeld aan een schone buurt, veilige wegen, goede riolering en het onderhouden van bomen en planten. Maar ook aan sport en bewegen. De gemeente heeft daarin een aantal taken, maar inwoners en ondernemers hebben dat ook. We hebben elkaar nodig om deze dingen goed te regelen. Daarbij geeft de gemeente steeds meer ruimte aan inwoners en ondernemers om zelf met ideeën te komen. De gemeente wil niet voor inwoners bedenken wat goed zou kunnen zijn, maar juist helpen de ideeën van inwoners te realiseren.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat willen we bereiken?

- 2.1 In onze buurt is iedereen, zo veel als mogelijk, lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.
- 2.2 Ik voel me veilig in mijn buurt. Inwoners en ondernemers werken samen met de gemeente, politie en andere (zorg)instanties om dat zo te houden.
- 2.3 In onze buurt is het goed wonen.
- 2.4 We willen een duurzame gemeente zijn.

Wat gaan we daarvoor doen?

2.1 In onze buurt is iedereen, zo veel als mogelijk, lichamelijk, geestelijk en sociaal gezond.

2.1.1 Elke inwoner kan dichtbij huis sporten en spelen.

Een van de principes in Het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) luidt: "Voor iedereen is er een prettige groene plek in de openbare ruimte". Om daar invulling aan te geven, hebben we een aantal richtlijnen benoemd, namelijk: Voorzie elke kern van minimaal één inclusieve speelplek, zorg voor voldoende ruimte voor informeel spelen dicht bij huis en volg de Jantje Betonnorm (3% van bebouwd oppervlak voor spelen en sporten). Vanaf 2024 zijn deze richtlijnen uitgangspunt bij (her)ontwikkelingen en -inrichtingen.

Speelplekken vernieuwen wij in nauwe samenwerking met kinderen en buurtbewoners. In het vervangingsschema staat beschreven welke speelplek wij in een bepaald jaar vervangen en wat hier de kosten voor zijn. In de praktijk kan dit veranderen doordat speeltoestellen op moment van theoretische vervanging nog heel en veilig zijn. In die situatie stellen wij de vervanging uit. In het huidige vervangingsschema staan de volgende locaties voor 2024 op de planning:

- De torteltuin aan de Hoge Kamp in Leuth
- Oranjeplein in Millingen aan de Rijn

Ook staat een speelplek op de planning, die in beheer is bij een stichting:

- Steense Gemeente Millingen aan de Rijn

Stand van zaken Voorjaarsnota

- Voor de torteltuin aan de Hoge Kamp maken we in overleg met de buurt een ontwerp.
- Voor het Oranjeplein liften we mee in de plannen om het plein te vergroenen. Dat project is in voorbereiding.
- Voor de speelplek Steense Gemeente hebben we een ontwerp laten maken. We zijn nu bezig met subsidieaanvragen. Daarna kunnen we de opdracht verstrekken.
- De speelplekken aan de 17 Septemberstraat in Breedeweg, Market Garden in Breedeweg, Marialaan in Ooij, de Schoolstraat in Kekerdome en de Esdoornstraat in Millingen aan de Rijn zijn in voorbereiding. Deze speelplekken verwachten we eind dit jaar te hebben vernieuwd.

2.1.2 We zetten in op verbetering van het lokale sport- en beweegklimaat.

In juni 2023 is er een herijkt Sport- en Beweegakkoord opgeleverd. De ambities waaraan we de afgelopen periode aan hebben gewerkt zijn nog steeds actueel en we blijven hieraan werken. Aanvullend aan de bestaande ambities is er een ambitie bijgekomen, waar we in 2024 mee aan de slag gaan namelijk een sociaal veilige sport.

Het akkoord vormt voor Sportstimulering de agenda waaraan wij samen met partners werken en waarover we rapporteren. Door te werken aan deze ambities werken we aan het in beweging brengen van zoveel mogelijk inwoners en het versterken van ons lokaal sport- en beweegklimaat.

De ambities zijn de volgende:

- Inclusief sporten; niemand buitenspel. We maken ons sterk voor doelgroepen waarvoor sport en bewegen niet vanzelfsprekend is. Dat doen we door ze beter te bereiken en erbij te betrekken. In Berg en Dal hebben we specifieke aandacht voor de jeugd van 0-18 jaar, mensen met een beperking en senioren.
- Gezonde sportorganisaties, samen sterk. We maken ons sterk om sportaanbieders toekomstbestendig te maken. We helpen de aanbieders om de financiële en organisatorische basis op orde te brengen. Daardoor kunnen aanbieders zich richten op ontwikkeling van een passend aanbod en het aangaan van duurzame samenwerkingen.
- Duurzame sportomgeving, dichtbij en veelzijdig. We stimuleren multifunctioneel gebruik van sportlocaties, het verduurzamen van accommodaties en het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte.
- Vaardig in bewegen: actief en betrokken. We maken ons sterk om jeugd en jongeren te stimuleren tot een gezonde en actieve leefstijl. We zetten daarbij in op versterking van samenwerking tussen onderwijs en sport, aandacht voor het onderwerp en het betrekken van ouders.

Positieve sportcultuur, samen voor sportplezier: We maken ons sterk voor een sociaal veilige en integere sport. We ondersteunen en stimuleren aanbieders om de basis voor een sociaal veilige sport op orde te brengen en te werken aan een aanpak waar veiligheid en plezier voorop staat.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De jaarplannen van de vaste partners voor Sportstimulering zijn eind 2023 door de gemeente goedgekeurd. De organisaties die als vaste partner uitvoering geven aan Sportstimulering in 2024 zijn SPOG, SPO Condor, Montessori College, Uniek Sporten, Forte Welzijn en KION. De partners zijn volop aan de slag om met hulp van subsidie sportstimuleringsactiviteiten te organiseren. Hieronder een aantal eerste resultaten hiervan:

- Er zijn twee verbindingscafé's georganiseerd voor sportaanbieders uit de Polder over senioren sport. Dit heeft geresulteerd in een concrete samenwerking tussen Kwiek Actieve Leefstijl en Petanque Beek.
- De verenigingsondersteuner heeft in haar rondje langs de velden inmiddels acht verenigingen bezocht en geholpen met hun vragen.
- Er hebben tot op heden 226 kinderen zich ingeschreven voor het kennismakingsaanbod van Sjors Sportief en Creatief. De inschrijving voor dit schooljaar loopt t/m juli 2024.
- De basisscholen zijn bezig met de voorbereiding van de Koningsspelen die plaatsvonden op 26 april.
- Op de basisscholen en het voortgezet onderwijs hebben al verschillende clinics plaatsgevonden waar de jeugd aan heeft deelgenomen. Een verrijking van de gymles

en moment om kennis te maken met verschillende sporten.

- Uniek sporten uitleen is veel over gecommuniceerd in het voorjaar. Heeft geresulteerd dat in een paar maanden vier uittleentrajecten voor sporthulpmiddelen lopen waarvan er één uit Berg en Dal.

Binnenkort vinden de voortgangsgesprekken plaats om te horen hoe het staat met de uitvoering van de plannen.

Ook in 2024 hebben we uitvoeringsbudget Sportakkoord ontvangen. Dit budget wordt beheerd door de regiegroep en is bedoeld voor het mogelijk maken van sportinitiatieven. In 2024 hebben we al twee initiatieven mogelijk kunnen maken. We weten daarnaast dat er nog diverse aanvragen in de maak zijn. De aanvragen die we mogelijk hebben gemaakt zijn:

- Gezamenlijke sportactiviteit op 23 april van Kwiek Actieve Leefstijl en Petanque vereniging Beek.
- De paardenvereniging Veldruiters organiseert een beachvolleybalevent voor bedrijven en andere geïnteresseerden.

Vanuit de actieagenda Lokaal Sportakkoord zijn we met verschillende acties bezig, aanvullend aan reguliere activiteiten, om te werken aan verwezenlijking van de ambities uit het Sportakkoord. Hieronder enkele resultaten die we hiermee hebben behaald en acties die we dit voorjaar gaan uitvoeren.

- We organiseren samen met het Platform Ondernemende Sportaanbieders een bijeenkomst voor ondernemende sportaanbieders. De bijeenkomst staat in het teken van nader kennismaken en leren van elkaar. Tijdens de bijeenkomst informeren we de ondernemende sportaanbieders over wat het Sportakkoord voor hen kan betekenen. Na deze bijeenkomst is het aan ondernemende sportaanbieders om te kijken of en zo ja op welke manier ze dit initiatief gezamenlijk willen voortzetten.
- Met Forte Welzijn is afgesproken dat de verenigingsondersteuner het onderwerp positieve sportcultuur bespreekt tijdens haar bezoeken aan sportclubs.
- De verenigingsondersteuner heeft een vertrouwenspersoon gevonden voor sportaanbieders. We willen dit ondersteuningsaanbod voor 2024 mogelijk gaan maken vanuit het Lokaal Sportakkoord.
- We zetten de landelijke monitor basiseisen sociale veiligheid uit bij sportclubs. Zo weten we of clubs voldoen aan de basiseisen sociale veiligheid. Met deze informatie kunnen we clubs hierbij gericht ondersteunen.
- Zowel SPOG als SPO Condor zijn in de afrondende fase van het traject vanuit de subsidie impuls en innovatie bewegingsonderwijs. De beide stichtingen zijn bezig met een plan om kwaliteit van bewegingsonderwijs te verbeteren en meer bewegen op en rondom school te realiseren. Een deel van deze activiteiten krijgt een vervolg in de plannen voor sportstimulering. Hierover is contact met het sportteam van Forte.
- Sportclubs die de ambitie hebben om aan de slag te gaan met een gezonde sportkantine kunnen hierbij worden ondersteund door de in januari aangestelde JOGG regisseur.
- Sportclubs kunnen vanaf nu subsidie aanvragen voor de verduurzaming van hun sportaccommodatie via de regeling verduurzaming maatschappelijk vastgoed. Als zij daar hulp bij nodig hebben zijn er aanjagers duurzaamheid om hen te helpen.

2.2 Ik voel me veilig in mijn buurt. Inwoners en ondernemers werken samen met de gemeente, politie en andere (zorg)instanties om dat zo te houden.

2.2.1 Kinderen kunnen zelfstandig naar school.

Samen met basisscholen en de kinderen zorgen we voor veilige school-thuisroutes met verkeerseducatie (hoe kunnen kinderen de wegen en paden veilig gebruiken) en kleine infrastructurele aanpassingen.

In Breedeweg, Ooij, Millingen en Beek hebben de school en ouders meegedacht over verbeteringen, die inmiddels zijn uitgevoerd. Onderzoek en inrichting bij B.S. Op de Heuvel (Groesbeek) en de Titus Brandsmaschool (Berg en Dal) moeten nog worden afgerond. Het project "School-thuisroutes" wordt daarmee afgesloten. Uiteraard blijven we, los van bovengenoemd project, ook de komende jaren kijken waar we in overleg met scholen kleine en grote verbeteringen voor fietsers/voetgangers, zoveel mogelijk in combinatie met

onderhoudsprojecten in de openbare ruimte, kunnen meenemen.

Stand van zaken Voorjaarsnota

We hebben het kruispunt Nijerf – Nieuwe Drulseweg heringericht. Hiermee verbeteren we de route voor fietsers en voetgangers naar basisschool De Sieppe en basisschool 't Vossenhol.

2.2.2 Fietsers beschikken over een veilig en comfortabel netwerk.

- In regionaal én internationaal verband werken we aan een samenhangend netwerk voor de fietser. Op lokaal niveau zorgen we voor comfortabele en veilige fietsverbindingen.
- De inrichting van alle wegen in het buitengebied wordt bekeken en gevolgd door een plan van aanpak om deze op orde te brengen, zodat functie en inrichting van de weg in overeenstemming zijn en deze wegen veilig en aantrekkelijk zijn voor fietsers.

Stand van zaken Voorjaarsnota

- Voor grensoverschrijdende fietsverbindingen hebben we contact gelegd met de gemeente Kranenburg en de Euregio. Op dit moment zijn er nog geen ontwikkelingen.
- Bij projecten die ook de herinrichting van wegen in het buitengebied aangaan, houden we rekening met de veiligheid en de aantrekkelijkheid voor fietsers.

2.2.3 Verbetering duurzame bereikbaarheid Ooijpolder: realisatie TOP.

- Voor 2024 vragen we budget aan om een bijdrage te leveren om de ontsluiting van de TOP nabij Beek mogelijk te maken. Uitgangspunt hierbij is dat ook de initiatiefnemer, gemeente Nijmegen, Groene Metropoolregio en de Provincie Gelderland een bijdrage leveren.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De raad heeft besloten om € 44.000 voor de ontsluiting van de TOP Beek te reserveren. Op dit moment maken we samenwerkingsafspraken met de initiatiefnemer en de provincie.

2.2.4 Alle verkeersdeelnemers reizen veilig en prettig door de gemeente.

In 2017 heeft de raad de mobiliteitsvisie vastgesteld. Deze visie biedt het beleidskader hoe we in de periode tot 2026 werken aan een bereikbare gemeente met veilige en leefbare wegen. In 2018 en 2020 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van en bijdragen aan projecten die opgenomen zijn in de mobiliteitsvisie. Op een aantal aspecten is sprake van voortschrijdend inzicht: het beleid voor de breedte van fietspaden is al aangescherpt, maar voor overige aspecten geldt dat deze worden meegenomen in een update van de mobiliteitsvisie. De start van deze update is vertraagd door langdurige onderbezetting en wisselingen op verkeer en is nu voorzien voor eind 2023.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De komende tijd zoeken we uit welke stappen we moeten zetten om tot nieuw mobiliteitsbeleid te komen. We willen hierbij integraal werken. We stellen het mobiliteitsbeleid op als uitwerking van de omgevingsvisie.

2.2.5 We helpen inwoners hun eigen veiligheid en zelfredzaamheid te vergroten.

Binnen het werkgebied van politieteam Tweestromenland (zes gemeenten) is het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 bestuurlijk vastgesteld als strategisch beleidskader voor de komende jaren. Dit meerjarig beleidsplan met de daarin geprioriteerde thema's (aanpak ondermijning, digitale veiligheid, verbinding zorg en veiligheid, verkeersveiligheid en maatschappelijke ontwikkelingen/langdurige crises) zit nu dus in de uitvoeringsfase. Hierbij is vooral sprake van het doorzetten en -ontwikkelen van de al ingezette aanpak/activiteiten op de bovengenoemde thema's door de gemeenten, in samenwerking met de betrokken veiligheids- en zorgpartners. Verder zijn duidelijke regionale afspraken vastgelegd over het gebruik van de Wet tijdelijk huisverbod en de Wet verplichte GGZ. Door heldere taakverdeling en werkprocessen (met belangrijke rollen voor Meldpunt Bijzondere Zorg van GGD, Veilig Thuis en ons gemeentelijk sociaal team) wordt in Gelderland-Zuid samengewerkt aan een efficiënte uitvoering van deze wettelijke instrumenten. Aan de hand van praktijkervaringen vindt zo nodig bijstelling plaats.

De coördinatie van opvang vluchtelingen (zowel vanuit Oekraïne als asielzoekers) heeft zoals bekend veel organisatie en inzet gevraagd, zowel bij de Veiligheidsregio als bij de gemeenten, en de realiteit is dat het einde hiervan nog niet in zicht is. Het zwaartepunt is daardoor verschoven van acute hulpverlening naar een meer structurele organisatie van de opvang en zorg. We proberen als gemeente en regio tot op zekere hoogte bestuurlijk regie te houden op wat we 'aankunnen' als het gaat om asielvraagstukken, mede gelet op mogelijke nieuwe wetgeving.

Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is werk gemaakt van het opstellen van het regionaal risicoprofiel en beleidsplan crisisbeheersing 2024-2027. Voordat definitieve vaststelling hiervan plaatsvindt in het Algemeen Bestuur, komt het concept hiervan naar verwachting eind 2023 voor een zienswijze ook nog langs gemeenteraden.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Binnen het werkgebied van politieteam Tweestromenland is het Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 vertaald in een tweejarig uitvoeringsplan met concrete activiteiten. Die pakken we nu samen op. De gezagsdriehoek monitort dit en stuurt zo nodig bij.

Op het brede beleidsveld van verbinding zorg en veiligheid passen we de regionale organisatiestructuur dit jaar aan. Een nieuw 'bestuurlijk overleg netwerk zorg en veiligheid' gaat meer regie en sturing geven op alle lopende ontwikkelingen. Er wordt een regionale kwartiermaker/netwerksecretaris aangesteld die hierbij ondersteunt.

De coördinatie van opvang vluchtelingen vraagt nog steeds veel organisatie en inzet. Daarbij is het zwaartepunt weer van veiligheidsregio naar gemeenten verschoven. We leveren als gemeente nadrukkelijk ons aandeel op dit thema met de opvang van 270 Oekraïners en 110 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers).

Binnen de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is het vernieuwde regionaal crisisplan door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Dit is een uitvloeisel van het vastgestelde regionaal risicoprofiel en regionaal beleidsplan crisisbeheersing 2024-2027. Bevolkingszorg en crisiscommunicatie zijn daar onderdeel van. Verder is hard gewerkt aan de actualisatie van het dekkingsplan brandweer. De gemeenteraad heeft recent een uitgebreide motie/zienswijze ingediend op de conceptversie hiervan. Dit vanwege onder andere de gevolgen voor (de bezetting van) de lokale brandweerposten.

2.2.6 We bevorderen de Veiligheid en Leefbaarheid.

In het kader van verbeteren van veiligheid en leefbaarheid beschikken we nu formeel over 3 fte BOA-capaciteit en 1 fte toezichthouder. Deze zetten we zowel binnen als buiten kantooruren in, om zo zichtbaar en aanspreekbaar in de wijken te zijn. We vergroten de leefbaarheid door:

- ingekomen meldingen te behandelen (vaak via meldpunt buitenruimte).
- meer te controleren op overlastsituaties in brede zin en (zwerf)afval.
- bij evenementen e.d. controlerend en zo nodig handhavend aanwezig te zijn.

Daarbij is de insteek om veel contacten met de inwoners, ondernemers, jeugd(groepen) en netwerkpartners te onderhouden en waar nodig direct in te spelen op actuele zaken.

Verder handhaven zij onder andere de geldende parkeerverboden om zo de veiligheid op de weg en de bereikbaarheid voor hulpdiensten te vergroten.

Dit alles zo veel mogelijk in afstemming met de wijkagenten,.

Ondanks de uitdagingen die de huidige arbeidsmarkt met zich brengt, proberen we steeds te zorgen voor een volledige bezetting van deze BOA-formatie.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Sinds maart 2024 is het handhavingsteam compleet. We beschikken nu over 3 boa's en een handhaver. Het werk van de boa is in ontwikkeling. Waar de politie een stap terug doet moet de boa een stap naar voren doen als het gaat om leefbaarheidszaken. Boa's krijgen meer bevoegdheden. Uitvoering van deze bevoegdheden kost tijd, maar er komt geen geld mee.

Boa's houden zich ook steeds meer bezig met het mogelijk signaleren van ondermijning. Zij participeren in samenwerkingsverbanden zoals 'veilig buitengebied' en doen mee aan acties in samenwerking met de politie zoals 24 uur blauw.

De verplichte opleidingen volgen we samen met de gemeente Wijchen, dichterbij huis, minder reistijd en oefenen in de eigen of buurgemeenten.

2.3 In onze buurt is het goed wonen.

2.3.1 Onze dorpscentra zijn aantrekkelijk en gastvrij.

We willen dat de verschillende dorpscentra kwaliteit uitstralen en er een prettige sfeer heerst. Dat doen we in de eerste plaats voor onze inwoners, maar ook voor de bezoekers van onze gemeente. Daarom gaan we op de volgende plaatsen de dorpscentra vernieuwen:

- In het centrum van Ooij; herinrichting Reiner van Ooiplein. Eind 2023 is het werk aanbesteed en zijn we met de uitvoering gestart. In 2024 verwachten we een nieuw Reiner van Ooiplein op te leveren en het plein samen met de vrijwilligers van de Dorpsagenda feestelijk te openen. Na de oplevering zullen we het proces evalueren. Dat doen we omdat de herinrichting van het plein een uitvoerig participatietraject was, waarbij inwoners vanaf het begin onderdeel van de werkgroep waren.
- In het centrum van Groesbeek; herinrichting van het Marktpllein en aanpassingen aan de Dorpsstraat. In juni 2021 heeft een uitgebreid participatieproces plaatsgevonden. Hierbij hebben bewoners en belanghebbenden hun reactie kunnen geven over wat ze belangrijk vinden bij herinrichting Marktpllein en Dorpsstraat. Met deze input werkt het college aan een voorstel dat recht doet aan de uitgangspunten van de raad en de gehouden participatie. De wens is dat er in 2023 gestart kan worden met uitvoering, aansluitend op de nieuwbouw Spoorlaan fase 2.
- In het centrum van Beek; aanpassing winkelcentrum Beek. De inmiddels verouderde plannen zijn in 2020 aangepast en teruggebracht tot de gewenste verkeerskundige verbeteringen zoals het aanpassen van het profiel van de Waterstraat en het aanleggen van een trottoir tussen het Höfke en de winkels. Het voetpad en het profiel van de weg hebben we eind 2022 aangepast. Over een eventueel vervolg op dit werk en de noodzaak daarvan, gaan we nog in gesprek.
- Breedeweg; omdat we in de Breedeweg toch veel moeten breken in het kader van het project aanpak wateroverlast, willen we van dit moment gebruik maken om de omgeving van het Kerkplein anders in te richten. In 2023 hebben we samen met omwonenden en belanghebbenden een groen ontwerp gemaakt en in recreatiebehoefte te voorzien. De uitvoering staat gepland voor de zomervakantie van 2024.

Stand van zaken Voorjaarsnota

- In het centrum van Ooij; herinrichting Reiner van Ooiplein: De geplande werkzaamheden op het plein en de demping van het Eendengat zijn voorlopig uitgesteld. Er is (nog) geen toestemming vanuit het Waterschap Rivierenland om het Eendengat gedeeltelijk te dempen. Ambtelijk is ook de vraag gesteld of demping van het Eendengat wel de juiste keuze is. Daarom laten we momenteel nader onderzoek uitvoeren, om te bepalen of demping wel toekomstrobust is met toenemende clusterbuien en hogere rivierwaterstanden. De resultaten van het onderzoek verwachten we in het najaar 2024. Daarna bepalen we of het geplande werk doorgang kan vinden of dat er aanpassing van de plannen en het ontwerp noodzakelijk blijkt.
- In 2024 zijn we gestart met voorbereidende werkzaamheden voor herinrichting Marktpllein en Dorpsstraat in Groesbeek. De eerste tekenen hiervan worden in 2024 al zichtbaar. Het merendeel van het project vindt in 2025 plaats door de noodzakelijke voorbereidingen en evenementen die op het Marktpllein gehouden worden.
- Voor het centrum van Beek is een nieuw verkeersbesluit in voorbereiding. Dit is een vervolg op het trottoir dat wij daar vorig jaar aan hebben gelegd. Tegelijk werken we wat we verder nog in de Waterstraat willen en moeten doen uit.
- Breedeweg; De werkzaamheden aan het Kerkplein zijn in uitvoering. We verwachten dat we de werkzaamheden in april afronden. Dat is ook de deadline voor de subsidie.

2.3.2 We gebruiken de accommodaties beter.

Op verzoek van de gemeenteraad heeft in april 2021 een evaluatie van het accommodatiebeleid plaats gevonden. Doel daarvan is om nog eens kritisch naar het accommodatiebeleid te kijken omdat accommodaties veel geld kosten. Op basis van de evaluatie hebben we gesprekken met verenigingen en organisaties gevoerd. Deze gesprekken zijn aanleiding geweest om een koersdocument voor het accommodatiebeleid op te stellen. Ontwikkelingen en trends, demografische ontwikkelingen en de inbreng van onze verenigingen en organisaties maken een aanvulling op het accommodatiebeleid noodzakelijk. Het koersdocument heeft inmiddels de inspraakronde doorlopen en na verwerking zal deze ter vaststelling worden aangeboden aan de

gemeenteraad.

In 2024 worden de opdrachten uit het koersdocument dan verder uitgewerkt.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Het koersdocument is inmiddels afgerond. De verwachting is dat we dit document voor de zomervakantie in de raad brengen.

2.3.3 We zijn zuinig op de bijzondere monumenten in onze gemeente.

De monumenten in gemeente Berg en Dal zijn de pareltjes van onze kernen en ons landschap. Het gemeentelijk beleid op cultureel erfgoed zet dan ook in op duurzame instandhouding van monumenten, archeologie en cultuurhistorie in het algemeen in de gemeente.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 verandert de wettelijke systematiek in het ruimtelijk domein. Inhoudelijk wijzigt er voor de beschermde monumenten en archeologie nog weinig. De afgelopen jaren is er veel aandacht gegeven aan het voorbereiden van de gemeentelijke regelgeving om deze overgang goed te laten verlopen. De gemeente krijgt onder de Omgevingswet wel nieuwe instrumenten om (de omgeving van) monumenten anders te beschermen. Daarnaast is het afgelopen jaar gekeken hoe cultureel erfgoed een plaats krijgt in de omgevingsvisie. Daar gaan we in 2024 mee verder.

Het afgelopen jaar heeft de gemeente een nieuwe cultuurhistorische waardenkaart laten opstellen en voor formele inspraak vrijgegeven. Met deze en de eerder opgestelde archeologische beleidsadvieskaart liggen er twee actuele erfgoedinventarisaties waarmee het ruimtelijk erfgoedbeleid een gedegen, nieuwe onderlegger heeft. In 2024 gaan we onderzoeken hoe we deze inventarisaties kunnen gaan inpassen in het gemeentelijk omgevingsplan.

Er spelen verschillende gebiedsontwikkelingen in de gemeente waarbij cultureel erfgoed is betrokken. De verschillende ruimteclaims kunnen een bedreiging vormen voor de instandhouding van onze bijzondere monumenten, en ook plaatsen die de identiteit van onze gemeente bepalen. Wij willen dat in ruimtelijke ontwikkelingen cultuurhistorie wordt meegenomen en gekoesterd, en dat vraagt om een zorgvuldige aanpak. De geactualiseerde cultuurhistorische en archeologische waardenkaarten gaan ons helpen om die zorgvuldigheid te waarborgen. Daarnaast gaan we verder met het aanwijzen van een aantal objecten als gemeentelijk monument.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Inmiddels is door de raad de cultuurhistorische waardenkaart vastgesteld. Hiermee ligt er een duidelijke inventarisatie erfgoedwaarden binnen het gemeentelijk grondgebied. Die kunnen we gebruiken bij advisering vanuit cultureel erfgoed. In het najaar van 2023 heeft de VNG samen met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Federatie Grote Monumentengemeenten een set voorbeeldregels voor het cultureel erfgoed (inclusief archeologie) in het omgevingsplan gepubliceerd. Deze voorbeeldregels zijn we aan het onderzoeken voor inpassing in het omgevingsplan.

Dit voorjaar heeft er een wisseling plaatsgevonden in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. De vaste monumentenadviseur in de commissie heeft aangegeven andere werkzaamheden te verrichten. De raad heeft inmiddels een nieuwe adviseur benoemd. In de loop van het jaar wordt de nieuwe adviseur verder ingewerkt, zodat zij goed beslagen ten ijs komt bij het toetsen van ruimtelijke plannen.

Duurzaamheid is een actueel en groot thema in de hedendaagse samenleving, zo ook bij monumentale panden. In het najaar van 2023 heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed een afwegingskader voor gangbare isolatiemaatregelen gepubliceerd. We onderzoeken of, en zo ja hoe, wij dit kader kunnen gebruiken voor onze monumentale panden. Voor het plaatsen van zonnepanelen op beschermde monumenten zijn al gemeentelijke uitvoeringsrichtlijnen.

De gemeente heeft naar aanleiding van de ontwikkelingen rondom het Wereldmuseum Berg en Dal een aanwysverzoek ontvangen voor het buitenmuseum van het Afrikamuseum. Met de aanvragers en de eigenaar van de gebouwen heeft inmiddels een kennismaking plaatsgevonden. Daarnaast zijn de ambtelijke voorbereidingen voor dit verzoek gestart.

2.3.4 We maken het landschap mooier, diverser en beter bereikbaar.

Het mooie landschap en de waardevolle natuur vormen een van de belangrijkste kernwaarden van onze gemeente. Onze hele gemeente is niet voor niets aangewezen als Nationaal Landschap. In het Landschapsontwikkelingsplan 'Landschap voor Iedereen' (LOPI) is opgenomen dat we zoveel mogelijk een multifunctioneel landschap willen, waarbij de toegevoegde functies leiden tot meer ruimtelijke kwaliteit. Hiervoor zijn ook basiskwaliteiten en gewenste ontwikkelingen opgenomen. Het LOPI is aangevuld met een biodiversiteitsplan. De biodiversiteit staat ook in onze gemeente onder druk. Een belangrijk onderdeel van het biodiversiteitsplan is een inventarisatie van gebieden met veel biodiversiteit en waar potentie is voor vergroting van de biodiversiteit. Op die manier kan gerichter worden bepaald waar we wel en niet ruimtelijke ontwikkelingen willen toestaan en waar we onze inspanningen om de biodiversiteit te vergroten het beste kunnen inzetten.

We zien steeds meer ruimteclaims op het buitengebied. Deze ruimteclaims kunnen een bedreiging vormen voor de waardevolle natuur en het mooie landschap van onze gemeente. Wij willen dat de ruimtelijke ontwikkelingen op het gebied van woningbehoefte, duurzaamheid, klimaatadaptatie, landbouw en functieverandering bijdragen aan een verbetering van de natuur- en landschapswaarden in onze gemeente in plaats van tot een verslechtering. Dit kan ook betekenen dat we sommige activiteiten niet toestaan om het landschap en de natuur te behouden.

We zetten actief in met beleid en projecten op het gebied van duurzaamheid (landschappelijke inpassing van zonneparken), klimaatadaptatie (grachten tegen wateroverlast Breedeweg), recreatie (uitbreiding wandel- en fietsnetwerk) en landbouw (nevenactiviteiten, Living Lab Ooijpolder). We stellen randvoorwaarden vast, overleggen met onze partners over de beste invulling van projecten en beleid. We willen beleid van andere en hogere overheden en organisaties zodanig beïnvloeden dat dit leidt tot hogere natuur- en landschapswaarden in onze gemeente. Tevens nemen we actief deel aan regiobrede projecten als het Groenblauw Raamwerk van de Groene Metropoolregio en de Groene mantel om Nijmegen van 5 regiogemeenten.

Stand van zaken Voorjaarsnota

In de Spoorkuil is het bestaande reptielenscherm verlengd en de opgeschoten beplanting op beide taluds teruggezet. Daardoor kunnen de reptielenpopulaties zich herstellen.

Het rapport van het project Basiskwaliteit Natuur is opgeleverd. Onze gemeente was hierbij een pilotgemeente. Met alle betrokken partijen bekijken we hoe we resultaten toepassen in ons beleid en in de praktijk.

We nemen deel aan bovengemeentelijke projecten zoals 'Herstel Blauwe Motor Stuwwal' en 'Groene Mantel om Nijmegen'. Beide projecten zijn aangewezen als koploperproject in het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland. Ondanks de huidige onzekerheid over Rijksfinanciering besloten alle deelnemende partijen de planvorming voort te zetten, gelet op de positieve energie die in beide projecten zit.

Een andere onzekerheid is het ontbreken van budget voor de provinciale subsidieregeling biodiversiteit en landschap. Deze subsidie vormt een koppelsubsidie met onze eigen subsidie voor natuur en landschapsprojecten. Waarschijnlijk wordt het provinciale budget halverwege 2024 weer aangevuld. Is dat niet het geval dan moet de gemeente alle nieuwe projecten en aanvragen voor de aanleg van landschapselementen volledig uit het eigen budget betalen. Dan wordt het subsidieplafond dit voorjaar al bereikt.

Dit voorjaar gaan we ook de bestaande subsidieverordening natuur en landschap actualiseren. Het betreft vooral het aanpassen van regels om de uitvoering praktischer te laten verlopen.

2.3.5 We houden de openbare ruimte op peil en zetten in op vergroening.

De openbare ruimte bepaalt voor een groot deel de belevingswaarde in onze gemeente. We willen het onderhoudsniveau van de openbare ruimte in ieder geval op peil houden. Op die manier dragen we zorg voor een schone, hele en veilige openbare ruimte; het eerste principe in het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR).

Bij nieuwbouwontwikkelingen en (her)inrichtingen is steeds meer aandacht voor een inrichting die past bij de huidige opgaven en omstandigheden. Denk hierbij aan termen zoals duurzaamheid, klimaatrobuust, toekomstbestendig en biodiversiteit. Om hier invulling aan te geven, hebben we in de IBOR beheer- en ontwerprichtlijnen bepaald. In 2024 maken we deze in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte verder concreet. In deze leidraad beschrijven we hoe nieuwe openbare ruimte ingericht moet zijn. Hierbij streven we naar een zo groen mogelijk inrichting, passend bij andere behoefte en kaders, zoals de parkeernorm.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De leidraad Inrichting Openbare Ruimte is gereed en inmiddels in gebruik genomen. Met dit instrument sturen we op een groenere inrichting van de openbare ruimte.

Dit voorjaar zijn we ook gestart met de voorbereiding en uitvoering van een aantal vergroeningsprojecten. Op diverse plekken in de gemeente maakt grijs plaats voor groen. De volgende straten hebben we dit jaar al groener gemaakt: de Bats, de Eg, Nieuwe Drulseweg, Maarten Trompstraat & Karel Doormanstraat in Groesbeek, de Reestraat in de Horst, de Oranjelaan in Berg en Dal en de Hazeldonklaan in Beek.

Via het platform samenbergendal.nl roepen we inwoners op om nieuwe plekken voor vergroening aan te dragen.

2.3.6 We hebben een toekomstbestendige bibliotheek.

De bibliotheek is een belangrijke voorziening voor iedereen. Niet alleen voor de uitleen van boeken en als laagdrempelige voorziening in de bestrijding van laaggeletterdheid. Maar ook als ontmoetingsplek, persoonlijke ontwikkeling en (digitale) zelfredzaamheid. De focus ligt vooral op de jeugd en ouderen. Daarom is het belangrijk dat de bibliotheek goed bereikbaar blijft. Om deze inhoudelijke doelen te bereiken zullen we moeten voorkomen dat locaties worden gesloten.

We blijven werken aan een toekomstbestendige bibliotheek. Voor de kern Groesbeek betekent dat onder andere dat we het door hen eerder al geschreven programma van eisen zoveel mogelijk willen gaan realiseren in de Mallemolen. Dat sluit aan bij de vastgestelde toekomstvisie voor de Mallemolen die in oktober 2021 is vastgesteld. De vernieuwing van de Mallemolen wordt momenteel uitgewerkt. Zodra de vernieuwing van de Mallemolen gereed is (eind 2024/begin 2025) zal de bibliotheek minder m2 in gebruik hebben. Op dat moment zal opnieuw gekeken worden welke bezuiniging op de huisvestingskosten van de bibliotheek reëel is.

Onze overheidsdienstverlening is grotendeels gedigitaliseerd. Voor veel inwoners biedt dit gemak, maar niet iedereen kan hiermee uit de voeten zonder hulp. Mensen met onvoldoende digitale vaardigheden ervaren moeilijkheden en lopen hierdoor voorzieningen mis of worden uitgesloten van hulp. Om digitale inclusie te bevorderen zijn er daarom in 2019 Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's) tot stand gekomen. Alle bibliotheekvestigingen en servicepunten in de gemeente Berg en Dal zijn tijdens openingsuren ook IDO.

Stand van zaken Voorjaarsnota

We werken samen met de Openbare bibliotheek Gelderland-Zuid (OBGZ) aan een uitvoeringsagenda voor de bibliotheken in Berg en Dal voor de komende vier jaar. In het voorjaar van 2024 zijn hiervoor de eerste stappen gezet. De uitvoeringsagenda wordt waarschijnlijk eind 2024 vastgesteld.

2.3.7 We behouden onze lokale omroep.

In afwachting van een nieuw lokaal omroepbestel continueren we de subsidie voor de lokale omroep. Het Ministerie van BZK, de VNG, NLPO en het Commissariaat voor de Media werken aan een omroepbestel, via aanpassing van de Mediawet, vanaf 2025. Dit zorgt hoogstwaarschijnlijk voor een nieuwe financieringssystematiek voor alle lokale omroepen die mogelijk niet meer via de gemeente loopt.

In deze overgangsperiode continueren we daarom de subsidie voor de Omroep Berg en Dal. De nieuwe systematiek zal inhouden dat er op termijn minder lokale omroepen zijn, die een groter gebied bedienen. De Omroep gaat in 2024 onderzoeken welke samenwerkingen er op regionaal

niveau in aanloop naar het nieuwe bestel mogelijk zijn.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De vier omroepen in het Rijk van Nijmegen, RN7, ExtraFM, GL8 en omroep Berg en Dal, hebben besloten om in de toekomst verder te gaan als streekomroep RN7. Deze samenwerking sluit aan bij de nieuwe mediawet waarin de 230 lokale omroepen samen gaan in 80 streekomroepen. De nieuwe mediawet wordt vermoedelijk in 2026 of 2027 van kracht. RN7 gaat werken vanuit twee locaties, in Nijmegen en Groesbeek.

In voorbereiding op de fusie is de omroep van Heumen, Mook & Middelaar (GL8) begin 2024 al ingetrokken in de studio in de Mallemolen.

2.4 We willen een duurzame gemeente zijn.

2.4.1 We werken aan een duurzame gemeente door te werken aan energiebesparing en het opwekken van duurzame energie.

We ronden de actualisatie van het Actieplan Duurzaamheid af. Totdat de raad hierover heeft besloten, werken we in lijn met het bestaande Actieplan Duurzaamheid en het coalitieplan. Hierbij volgen we ook de landelijke ontwikkelingen. Komend jaar leggen we hier de focus op:

Duurzame energie

- We stimuleren zonnepanelen op grote daken in onze gemeente.
- We gaan door met de ontwikkeling van de lopende (pilot)projecten voor grootschalige zonneparken op land.
- We werken samen met Liander aan de ontwikkeling van een trafostation.
- We gaan verder met de discussie over hoe we aanvullend op huidige plannen duurzame energie kunnen opwekken.
- We volgen de actuele ontwikkelingen en ondersteunen initiatieven op het gebied van energieopslag, zoals waterstof en buurtbatterijen.
- We gaan verder met het verkennen van de mogelijkheden voor een lokaal energiebedrijf.

Aardgasvrij wonen

- We gaan verder met de (wijk)uitvoeringsplannen Ooij en Millingen aan de Rijn als vervolg op de Transitievisie Warmte. We richten ons hierbij o.a. op het isoleren van de huizen en het vergroten van de energiebesparing. Dit zijn belangrijke stappen richting een aardgasvrije toekomst.
- We zetten de van het Rijk ontvangen specifieke uitkering in om energiearmoede tegen te gaan. We stimuleren hiermee het nemen van energiebesparende maatregelen in huishoudens met een inkomen tot 150% van de bijstandsnorm.

Duurzame mobiliteit

- We versnellen de uitrol van het laadpalennetwerk voor elektrische auto's. We doen mee met de concessie voor laadpaalinfrastructuur in de regio.

Circulaire Economie

- We verkennen de mogelijkheden om circulair te bouwen. Daar waar het kan doen we dit in regionaal verband. Daarmee geven we invulling aan het regionale doel van 50% circulair bouwen in 2030.
- We zetten pilots op om de circulaire economie te stimuleren.

Klimaatadaptatie

- We voeren het regionaal uitvoeringsplan uit. Hierin staan ambities, doelen en maatregelen om de negatieve gevolgen van wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen te voorkomen of te verminderen.

Samen duurzaam handelen

- We blijven onze inwoners en inwonersinitiatieven zoveel mogelijk ondersteunen met financiën, kennis en het zoeken naar financieringsmogelijkheden. Denk hierbij aan het verduurzamen van bedrijventerreinen en accommodaties van (sport)verenigingen en

ondersteunen van energiecoaches.

- We helpen initiatiefrijke ondernemers een verduurzamingsslag te maken. Hiervoor werken we samen met onder meer het Regionaal Expertisecentrum Energiebesparing en RVN@. In de sector toerisme en recreatie doen we dit onder de vlag van Green Destinations.
- Samen met de regio werken we verder aan de verplichte Regionale Energie Strategie (RES). We maken samen RES 2.0 gereed voor besluitvorming.
- We nemen actief deel aan de opgave Circulaire Regio van de Groene Metropoolregio. We maken daarbij optimaal gebruik van regionaal opgepakte initiatieven, zoals maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen.

Duurzaam organiseren

- We verbeteren de communicatie over duurzaamheid en zetten hiervoor onder andere in op het activeren van inwoners en bedrijven.
- We gaan verder met het verduurzamen van ons eigen vastgoed en bedrijfsvoering.
- We integreren duurzaamheid in de omgevingsvisie.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Duurzame energie

- Het zonnepark bij Leuth-Millingen heeft ter inzage gelegen. Het zienswijzeverslag en het bestemmingsplan leggen we binnenkort voor aan de raad.
- De stimulering van zonnepanelen op grote daken wordt bemoeilijkt door de afbouw van de salderingsregeling. Doordat batterij opslag nog onvoldoende ontwikkeld is of niet rendabel, is het moeilijk de investering terug te verdienen. Bovendien worden zonnepanelen soms uitgeschakeld wegens overbelasting van het net.

Aardgasvrij wonen

- We naderen afronding van het project fixteams. De fixteams hebben vanaf de start in december 2023 tot nu toe bij ongeveer 2.000 huishoudens energiebesparende maatregelen aangebracht. Dit werd gewaardeerd door onze inwoners. We onderzoeken of en hoe we eventueel een vervolg kunnen opzetten.
- We werken aan een witgoedregeling voor deze doelgroep.
- We werken aan een opgaveplan voor aardgasvrij en daarbinnen een plan van aanpak om te komen tot een aardgasvrij Millingen aan de Rijn en Ooij. Ter voorbereiding hierop proberen we nu de knelpunten en barrières in beeld te krijgen en, indien nodig, op te lossen. De overgang naar aardgasvrij is niet alleen een technische maar vooral een sociale transitie. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen mee kan doen, ook degenen met weinig inkomen? Daarbij vinden wij persoonlijk contact en het ontzorgen van onze inwoners erg belangrijk.

Duurzame mobiliteit

- We werken een plaatsingsbeleid voor laadpalen uit. De bestaande concessie loopt nog t/m medio 2025.

Klimaatadaptatie

- We doen mee aan het NK tegelwippen: Doe mee met het NK Tegelwippen 2024! Nu al 22.300 tegels eruit, groen erin.
- We hebben een voorstel ingediend bij de regiodeal voor het project Soil valley. In dit project willen we verdroging van de stuwwal tegengaan én wateroverlast bij de dorpen aan de rand van de stuwwal tegengaan.

Duurzaam organiseren

- We organiseren weer een gemeentebreed duurzaamheidsoverleg voor alle actoren in de gemeente die met het thema bezig zijn. We bouwen bestaande samenwerking verder uit, bijvoorbeeld met het duurzaamheidscafé Berg en Dal.
- Samen met een raadswerkgroep werken we de opties en contouren uit voor een businessmodel voor een lokaal duurzaam energiebedrijf.

2.4.2 We nemen maatregelen tegen de effecten van klimaatverandering.

We willen onze gemeente bij voorkeur in 2040, maar uiterlijk in 2050 klimaatbestendig maken. Als vervolg op de Regionale Adaptatie Strategie Rijk van Maas & Waal is er een regionaal uitvoeringsprogramma (RUP) vastgesteld met een looptijd tot en met 2023. Er is lering getrokken uit de successen en mislukkingen van het RUP en deze lessen worden vertaald in een nieuw Regionaal Uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Samen met onze partners in de regio en in onze gemeente wordt verder gewerkt aan de trits 'meten, weten, doen' op de onderwerpen wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Bij het opstellen van het nieuwe RUP is bestuurlijk afgesproken om de regionale samenwerking te versterken. Zowel binnen de werkregio Rijk van Maas & Waal als met de aangrenzende KAR-regio (de regio tussen Waal en Rijn).

We doen samen met de KAR-regio mee aan een regiobreed onderzoek naar droogte en funderingsproblemen.

We hebben samen met de stichting Steenbreek een actieplan opgesteld. Voor dit jaar hebben we een aantal acties en communicatiemomenten gepland. Bijvoorbeeld deelname aan het NK Tegelwippen en de week van de groene tuin, een actie tegen hittestress en het organiseren van groene doedagen in renovatiewijken.

2.4.3 We nemen maatregelen om de wateroverlast te voorkomen.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt water en bodem sturend steeds meer leidend. Dit betekent dat we in de planfase rekening houden met eventuele waterstromen en de samenstelling van de ondergrond. Hiermee kunnen we in een vroeg stadium sturen op het voorkomen van eventuele wateroverlast.

Bij het voorkomen van wateroverlast proberen we zoveel als mogelijk het regenwater ter plekke te verwerken. Door dat te doen, beperkingen we de verdroging in het betreffende gebied en kunnen we een bijdrage leveren aan project "herstel blauwe motor stuwwal".

Op diverse locaties hebben inwoners hinder of overlast van water door hevige regenbuien. De overlast bestaat vaak uit schade aan privé en gemeentelijke eigendommen. Vooral in Breedeweg is sprake van overlast. Hinder treedt met name op in Beek en Heilig Landstichting.

Breedeweg

In 2019 is gestart met het project 'Wateroverlast Breedeweg'. Samen met Waterschap Rivierenland werken we aan ongeveer 40 maatregelen in en rond de kern om wateroverlast (en droogte) tegen te gaan. Dit project loopt door tot en met 2024.

In 2021 en 2022 zijn reeds enkele kleinere projecten uitgevoerd. In 2023 zijn vrijwel alle maatregelen van stroombaan 1 uitgevoerd. Dit betreft het gedeelte vanaf de Knapheideweg tot aan de buurtsuper. In 2023 is gestart met de werkzaamheden voor stroombaan 2 (gedeelte waterstroom Klein Amerika, Antoniusweg, Breedeweg) en stroombaan 6 (rondom de 1e Colonjes). In 2024 wikkelen we de laatste zaken af van deze stroombanen. Ook geven we uitvoering aan de andere stroombanen: 3, 4, 5, en 7. Dat betreft veelal kleinere maatregelen. De planvorming hiervoor is in 2023 opgepakt, waarna uitvoering in 2024 plaats kan vinden. Het is de bedoeling dat we het project 'Breedeweg maakt ruimte voor water' eind 2024 afronden.

Beek

Voor Beek zijn de laatste berekeningen uitgevoerd in het kader van het SSW (systeemoverzicht stedelijk water). Het brengt de interactie tussen riolering, het afstromen van hemelwater over oppervlakte, grondwater en het oppervlaktewatersysteem (sloten en watergangen) in beeld. Tijdens de berekeningen toetsen we de eerder opgestelde maatregelen aan de hand van dit integrale model en op basis daarvan stellen we een geactualiseerd maatregelenpakket op.

Heilig Landstichting

We onderzoeken structurele oplossingen voor de waterhinder. Een belangrijke partner hierin is de gemeente Nijmegen. In het verleden is een optie besproken om hemelwater over te storten op grondgebied van de gemeente Nijmegen. Deze optie hebben we inmiddels besproken en Nijmegen wil in principe meewerken. Eerst wil Nijmegen dat we op eigen grondgebied

maatregelen treffen en indien dat onvoldoende oplevert dan maken we de plannen met de gemeente Nijmegen concreet.
De verplaatsing van het waterwingebied Heumensoord heeft geen consequenties voor Heilig Landstichting.

Afkoppelsubsidieregeling

We hebben een afkoppelsubsidieregeling ingesteld voor bewoners, bedrijven en corporaties van onze gemeente. Juist ook op particulier terrein liggen veel kansen om wateroverlast te beperken. Vandaar dat wij onze inwoners willen stimuleren om hun hemelwater op hun eigen terrein te verwerken. De regeling is in het najaar van 2021 van start gegaan en zal lopen tot eind 2025. Eind 2023 is de regeling geëvalueerd.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Beek

De eerder opgestelde maatregelen tegen wateroverlast in Beek zijn getoetst. De uitkomsten van deze berekeningen laten zien dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Globaal hebben we een beeld van de maatregelen die we willen nemen in Beek. Deze maatregelen worden verder geconcretiseerd tot een definitief maatregelenpakket.

Heilig Landstichting

We hebben op vijf locaties in de kern grote infiltratieschachten geplaatst. Op deze plekken zorgen we er voor dat het water kan infiltreren in de bodem en niet meer op straat blijft staan. Ook zijn we in gesprek met perceeleigenaren om grond aan te kopen om een wadi te kunnen realiseren.

Afkoppelsubsidieregeling

De regeling is geëvalueerd. Naar voren is gekomen dat de aanvragers de regeling en het proces van aanvraag vaak ingewikkeld vinden. Ook laat de evaluatie zien dat constante communicatie essentieel is voor het succes van de regeling.

2.4.4 We stimuleren goede afvalscheiding en streven naar hoogwaardig hergebruik van zoveel mogelijk grondstoffen.

We streven ernaar om nog meer afval te scheiden, en de kwaliteit van gescheiden ingezamelde grondstoffen te verbeteren zodat we de grondstoffen op een efficiëntere wijze hoogwaardig kunnen recycleren. Dit is in lijn met ons Actieplan Duurzaamheid en past in de ambitie in de Groene Metropool Regio om “dé circulaire topregio van Nederland en Europa” te worden. We zetten extra in op communicatie, en doelgerichte controle en toezicht. Daarbij haken we uiteraard ook aan op landelijke ontwikkelingen zoals statiegeld en het beleid over eenmalige verpakkingen.

De effecten van het afvalbeleid monitoren we jaarlijks en rapporteren we aan de gemeenteraad. Afhankelijk van de resultaten stellen we eventuele aanpassingen voor.

Stand van zaken Voorjaarsnota

- Lentekracht BV is van start gegaan met het verfrestantenproject. Momenteel bekijken we welke variant van de aanlevering van de restanten het beste past:
 - verschillende inleverpunten in de regio
 - een inleverpunt in Nijmegen (waar de meesten hun verfproducten vandaan halen)
 - of direct ophalen en vervoeren naar InterChem (inzamelings- en verwerkingsbedrijf).Tegelijkertijd werkt Lentekracht aan een regionale aanpak van het project. Mede dankzij onze deelname worden andere gemeenten enthousiast.
- Dar verzorgt in het voorjaar 2024 binnen de regiogemeenten een textielrace voor basisscholen. Dit doet Dar met het bedrijf Race Against Waste. Basisscholen zamelen ook zwerfafval in en hebben een batterij-inzamelactie gehouden.
- Niet alles wat de gemeente Berg en Dal gescheiden inzamelt kan worden gerecycled. Er is nog te vaak vervuiling in de gescheiden deelstromen. Hierdoor is de echte hoeveelheid restafval groter dan wat overblijft na alleen afvalscheiding. Daarom gaan we meer sturen op het percentage gerecycled materiaal. Het nieuwe doel is om in 2030 minimaal 60% en in 2035 65% van het huishoudelijk afval te recycleren. Daar voldoen wij nu al aan met een percentage van 65,5% voor afval recycling. Voor afvalscheiding zitten wij op dit moment op een percentage van 75,5%.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2024 na VJN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-28.288	-30.485	-2.416	-32.901	-31.435	-31.651	-31.761
Baten	12.822	12.850	155	13.005	12.957	12.836	12.915
Totaal programma	-15.466	-17.636	-2.261	-19.897	-18.478	-18.814	-18.846

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 1e begrotingswijziging, Amendemen sporthal Ooij	-60	-	-	-	-
1.2 Overloopwijziging (onderhoud gemeentelijke gebouwen 2023-202)	-6	-76	-6	-6	-
1.3 Duurzaamheidssubsidie verenigingen/stichtingen	-1.340	-	-	-	-
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	-1.406	-76	-6	-6	-

2. Mutaties Voorjaarsnota

2.1 80 jaar Vrijheid					-
- kosten programma 80 jaar Vrijheid	-200	-	-	-	-
- subsidie provincie	100	-	-	-	-
2.2 Natuur en landschap	-107	-	-	-	-
2.3 Energiekosten sporthallen en zwembad De Lubert	-122	-122	-122	-122	-
2.4 Natuurlijk groen	-73	-58	-58	-58	-
2.5 Extra krediet Populierenstraat Breedeweg	-	-4	-4	-4	-160
2.6 Extra krediet Bongerdstraat Beek	-	-2	-2	-2	-75
2.6 Extra krediet Wylerbergpark	-	-	-	-	-80
2.8 Sloop opstallen VVLK Leuth	-59	-	-	-	-
2.9 Glasvezelproject					
- legesopbrengst	84	-	-	-	-
- kosten begeleiding project	-84	-	-	-	-
2.10 Toekomst zwembad De Lubert/ Sporthal Ooij	-186	-	-	-	-
Diverse overige mutaties:					
- investeringssubsidie hekwerk Stichting Sportpark Noord	-1	-1	-1	-1	-
- overeenkomst Dierenambulance Nijmegen (DAN)	-10	-10	-10	-10	-
- rijksvaccinatieprogramma kinkhoestvaccinatie zwangere vrouwe	-7	-7	-6	-6	-
- afval en afvalstoffenheffing	-23	-	-	-	-

- bijdrage ODRN milieutaken	-8	-	-	-	-
- toezicht gebouw Weverstraat 92 in Kekerdom	1	1	1	1	-
- schoonmaak sporthal Heuvelland en De Duffelt	-20	-20	-20	-20	-
- plaagdierbestrijding	-10	-10	-10	-10	-
- extra afval- en belloobakken	-10	-10	-10	-10	-
- beek centrum Groesbeek	-8	-	-	-	-
- voetgangersentree supermarkten AH/Aldi (motie M026)	-24	-	-	-	-
Administratieve overboeking	-89	-5	-5	-5	-
Afrondingsverschillen	1	-	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-855	-248	-247	-247	-315
Totaal mutaties programma 2	-2.261	-324	-253	-253	-315

2.1 80 jaar Vrijheid

Van september 2024 tot en met mei 2025 herdenkt en viert Gelderland 80 jaar bevrijding, vrede en vrijheid. Het totale budget is € 200.000. We ontvangen een subsidie van € 100.000 van de provincie Gelderland. De bijdrage voor onze gemeente is € 100.000. Hier staat een bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover.

2.2. Natuur en landschap

Dit is een bijstelling van het budget natuur en landschap. De kosten van het uitbreiden van het reptielenscherm in de Spoorkuil brengen we ten laste van dit budget. Hier staat bijdrage uit reserve natuur en landschap tegenover. De afspraak is dat we de kosten die boven het budget uit gaan ten laste van deze reserve brengen.

2.3 Energiekosten sporthallen en zwembad De Lubert

Omdat de energietarieven nog steeds zeer hoog zijn stellen we de energiekosten voor de sporthallen en zwembad De Lubert bij met € 122.000 nadelig.

2.4 Natuurlijk groen

Door indexering van het contract met DAR (+8,19%) stijgen de kosten met € 48.000. Daarnaast hebben we extra kosten voor de bestrijding van invasieve planten en de huur van materieel. Door de hoge waterstanden hebben we in 2024 ook extra kosten voor de schoonmaak van duikers en c-watergangen door het hoge water. Per saldo stellen we de raming bij met € 73.000.

2.5 Extra krediet Populierenstraat Breedeweg

Het beschikbaar gestelde krediet voor het project Populierenstraat Breedeweg is niet voldoende. Prijzen zijn gestegen en in de eerdere raming is het afkoppelen van het regenwater niet meegenomen. Daarom is een extra krediet van € 160.000 nodig. De extra kapitaallasten zijn € 4.000 per jaar.

2.6 Extra krediet Bongerdstraat Beek

Voor het project Bongerdstraat Beek is een extra krediet nodig van € 75.000 door onvoorziene omstandigheden. Zo moet het ongeschikte zand en puin vervangen worden en moet er een profielaanpassing gedaan worden op de bestaande goot en wijzigen we het sierplantsoen. De extra kapitaallasten zijn € 2.000 per jaar.

2.7 Extra krediet Wylerbergpark berg en Dal

Voor project Wylerbergpark hebben we € 80.000 extra nodig. Dit heeft met verschillende factoren te maken. De kostenraming voor het project is aangepast aan de nieuwe cijfers. We zien dat bijvoorbeeld gebakken stenen en betonnen elementen weer aanzienlijk duurder zijn geworden. Dit komt met name door de gestegen gasprijs voor het maken van deze

producten. En daarnaast stijgen de prijzen voor uurloon en machines flink. Dit resulteert in € 30.000 extra kosten. Ook moeten we een nieuw pompgemaal plaatsen. Hierin was in de eerdere raming geen rekening gehouden. Kosten hiervan zijn € 40.000. En tot slot hebben we een sanering niet voorzien. De kosten hiervoor bedragen €10.000. De extra kapitaallasten zijn € 3.000 per jaar en nemen we mee bij het opstellen van de begroting 2025.

2.8 Sloop opstallen VVLK

De opstallen bij de voormalige velden van VVLK gaan we slopen. Daarnaast gaan we een deel van het veld geschikt maken als activiteitenveld. Voor we kunnen gaan slopen moeten we een ecologisch onderzoek uit laten voeren. De totale kosten zijn geraamd op € 59.000.

2.9 Glasvezelproject

KPN gaat dit jaar een glasvezelproject starten in de kernen in de polder. Daarom stellen we de legesopbrengst bij met € 84.000. Daar staat tegenover dat we personeel moeten inhuren voor begeleiding/toezicht op het project. Per saldo heeft deze mutatie geen invloed op het begrotingssaldo.

2.10 Toekomst zwembad De Lubert/ Sporthal Ooij

Voor de projecten zwembad en sporthal Ooij huren we een projectleider en een projectondersteuner in. De kosten hiervan ramen op € 200.000. Hiervan is € 40.000 gedekt uit het op 9 november 2023 extra beschikbaar gesteld budget van € 60.000 voor sporthal Ooij. De aanvullende inhuurkosten van € 160.000 brengen we ten laste van de algemene reserve.

Daarnaast is € 26.000 nodig voor bouwkundige opname van het zwembad en behoefte onderzoek naar het zwemmen in Berg en Dal. Deze kosten komen ten laste van het begrotingssaldo.

Onze gemeente

Sommige dingen die de gemeente voor je regelt ken je. Bijvoorbeeld een nieuw paspoort, trouwen of het registreren van een pasgeboren kind. Maar we doen meer voor je. Dingen waar je niet zoveel van merkt en die verder gaan dan onze gemeentegrenzen. Denk aan het versterken van de economie, zodat er genoeg bedrijven en banen zijn. Of woningbouwafspraken om woningen te mogen bouwen of het organiseren van zorg. Om dat goed te kunnen doen, werken we samen met andere gemeenten om ons heen. Wat we ook doen, het belang van onze inwoners staat voorop!

In dit programma maken we duidelijk wat je van ons kan verwachten als dienstverlener.

In het belang van onze inwoners zijn we ook actief buiten de gemeentegrens. Vaak juist om de zaken dichtbij inwoners goed te regelen. Bijvoorbeeld op het gebied van verkeer, vervoer, zorg en verduurzaming. Om deze taken goed en goedkoop te kunnen uitvoeren, werken we samen met andere gemeenten uit onze regio.

In dit programma vind je dus de onderwerpen die zich binnen én buiten onze gemeentegrens afspelen.

Programmanaam	Inwoner	Onze buurt	Onze gemeente
Plaats van actie	- Persoonlijk/thuis	- Directe omgeving/dorp	- Gemeente mét de regio gemeenten
Rol inwoner	- Regie eigen leven - Mee blijven doen	- Meedoen - Initiatief nemen	- Ontwikkelen - Klant
Rol gemeente	- Regelen - Betalen - Veel bemoeienis	- Afnemende betrokkenheid - Minder regels, meer stimuleren	- Loslaten - Samenwerken - Diensten verlenen

Doelen & resultaten

Wat willen we bereiken?

- 3.1 Onze inwoners weten ons te vinden en zijn tevreden over hoe ze worden geholpen.
- 3.2 Een goed ondernemersklimaat en hulp voor inwoners bij het vinden van een baan of een zinvolle tijdsbesteding.
- 3.3 Onze inwoners kunnen duurzaam en betaalbaar wonen.
- 3.4 We willen goede en betaalbare dienstverlening voor onze inwoners. En om dit te kunnen bieden, werken we samen met andere gemeenten.
- 3.5 Toeristen en recreanten bezoeken graag Berg en Dal.

Wat gaan we daarvoor doen?

3.1 Onze inwoners weten ons te vinden en zijn tevreden over hoe ze worden geholpen.

3.1.1 We verbeteren onze dienstverlening en blijven ons hiervoor inzetten.

Onze dienstverlening sluit aan bij de veranderingen in de samenleving en de behoefte van de inwoner. We digitaliseren de processen die zich daarvoor lenen, zodat inwoners de mogelijkheid hebben een aanvraag te doen op de plek en het moment dat het hen uitkomt. We stimuleren inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen om gebruik te maken van de digitale mogelijkheden die we bieden. Er zijn ook inwoners die vanwege bijvoorbeeld hun hoge leeftijd, beperking of moeite met de Nederlandse taal niet zo gemakkelijk hun weg vinden in de digitale

wereld. Ook voor hen zijn we er uiteraard, en bieden we, aan wie dat wil, graag hulp aan bij aanvragen. Onze gemeentelijke website is erg belangrijk: we zorgen ervoor dat de informatie op de website steeds vernieuwd wordt, leesbaar en volledig is. Wij ontwikkelen de website continu door, zodat deze voldoet aan de actuele toegankelijkheidseisen. Zo kunnen we iedereen van dienst blijven.

Daarnaast willen we de volgende resultaten behalen om de dienstverlening op peil te houden en te verbeteren waar nodig:

- De doorlooptijd van bepaalde burgerzaken-producten wordt verkort, doordat we meer processen geautomatiseerd laten verlopen. Het proces voor het aanleveren van benodigde gegevens aan woningcorporaties wordt voor inwoners bijvoorbeeld vereenvoudigd door het leggen een koppeling van diverse bronnen met de applicatie iBurgerzaken. Inwoners hoeven dan niet meer naar de gemeente te komen voor bijvoorbeeld een uittreksel uit de BRP.
- We zijn nog beter telefonisch bereikbaar: meer vragen kunnen in het eerste contact door het Contact Centrum Berg en Dal (CCB) beantwoord worden, de onderliggende teams zijn beter bereikbaar waardoor de inwoner sneller contact krijgt met de juiste medewerker en terugbelverzoeken worden binnen de afgesproken termijn opgevolgd.
- Meldingen die een inwoner heeft gemaakt via het Meldpunt Buitenruimte worden binnen de afgesproken termijn afgehandeld en de inwoner wordt tussentijds op een klantgerichte wijze op de hoogte gehouden van de voortgang.
- De dienstverlening op de servicepunten is ingericht op een manier dat deze aansluit bij de behoefte van de inwoners.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Op het gebied van dienstverlening hebben we in het eerste kwartaal van 2024 enkele verbeteringen doorgevoerd. Hiermee leveren we een bijdrage aan de resultaten die we willen behalen.

- Beperken wachttijd voor maken afspraak: vanaf 2024 bieden we een extra mogelijkheid voor het maken van een afspraak voor inwoners in de omgeving van Millingen (2x per maand een dagdeel in plaats van 1x per maand). Ook zijn er meer afspraakmogelijkheden gecreëerd voor het maken van een afspraak in Groesbeek. Op deze manier houden we de wachttijd voor het maken van een afspraak voor het aanvragen van een reisdocument beperkt, ook nu we een forse piek verwachten. Het online maken van een afspraak is met de komst van het nieuwe internetafsprakenportaal nog eenvoudiger. Bijvoorbeeld doordat direct de eerstvolgende afspraakmogelijkheid wordt getoond.
- Stimuleren digitaal werken: begrafenisondernemers in onze regio hebben we geattendeerd op de mogelijkheid om digitaal aangifte te doen van een overlijden. Daarnaast is het mogelijk voor inwoners om digitaal een Verklaring omtrent gedrag aan te vragen.
- Verbeteren dienstverlening: naar aanleiding van het onderzoek dat maandelijks wordt gedaan naar de tevredenheid van inwoners die een afspraak hebben gehad bij de balie burgerzaken, hebben we diverse verbeteringen doorgevoerd. Melden bij de aanmeldzuil is bijvoorbeeld niet altijd nodig. Wij voorzien inwoners dan van een wachtnummer, bijvoorbeeld bij inwoners die minder digitaal vaardig zijn. Wij leveren hierin maatwerk.
- Betere oplossing van meldingen: we bereiden op dit moment een koppeling voor tussen het meldpunt buitenruimte en de Dar, zodat zowel ons CCB als het KCC van de Dar beter inzicht hebben in de stand van zaken van meldingen die gedaan zijn. Inwoners kunnen hierdoor beter en sneller geholpen worden. Ook sluiten de statussen van een melding beter aan bij de belevingswereld van de inwoner.
- Professionele website: onder andere op het gebied van huwelijken professionaliseren we de website. De trouwlocaties binnen onze gemeente en trouwambtenaren worden zo optimaal mogelijk gepresenteerd, zodat we toekomstige bruidsparen van volledige informatie voorzien.

3.2 Een goed ondernemersklimaat en hulp voor inwoners bij het vinden van een baan of een zinvolle tijdsbesteding.

3.2.1 We hebben een goed ondernemersklimaat.

Hiervoor zetten wij in 2024 op de volgende zaken in:

- Economische agenda: De huidige Economische Visie met agenda is in 2017 vastgesteld. Op dit moment werken wij aan de Omgevingsvisie. In deze integrale visie komen de belangrijkste economische thema's terug (o.a. werklocaties, centrumgebieden, toerisme en recreatie en het buitengebied met de boerenbedrijven). Aanvullend op deze visie werken wij voor Economische Zaken een agenda uit. Met de Omgevingsvisie en de agenda kunnen wij doelgericht werken aan het versterken van de economie.
- Sterke ondernemersnetwerken: Op economisch gebied werken we samen met ondernemers en andere partners. We werken samen aan de versterking en vernieuwing van de lokale economie. Samen met de ondernemersorganisaties uit onze gemeente organiseren wij twee keer per jaar het platform economie. Door dit platform krijgt elke partij overzicht waar iedereen mee bezig is, wordt er inspiratie opgedaan en wordt de onderlinge samenwerking versterkt.
- Duurzaam en toekomstbestendig MKB: In 2023 zijn wij samen met RvN@ een project gestart om bedrijven in Berg en Dal te verduurzamen en toekomstbestendiger te maken. Diverse acties bieden wij gebundeld als actiekaart aan, aan de bedrijven. In 2024 geven wij dit project een vervolg. De actiekaart willen wij de komende jaren levend houden, met de mogelijkheid om acties te schrappen en nieuwe toe te voegen.
- Aantrekkelijke en concurrerende winkelgebieden en dorpscentra: Om de centra van Groesbeek en Millingen aan de Rijn aantrekkelijker te maken voeren de verenigingen BIZ Millingen Centrum en BIZ Groesbeek Centrum diverse acties uit. Wij ondersteunen deze verenigingen hierbij. Als de centrumondernemers in Beek een BIZ willen oprichten, ondersteunen wij ze hierbij.
- Voor het centrum van Groesbeek werken we aan de afronding van de centrumplannen. De resultaten van dit project staan beschreven in programma 2 van deze begroting.
- Toekomstbestendige bedrijventerreinen: Bedrijventerrein I/II in Groesbeek is verouderd en ziet er op sommige plekken niet fraai uit. Wij zijn een traject gestart met de ondernemers om te komen tot een plan om het gehele bedrijventerrein een impuls te geven. In 2024 willen wij de eerste acties uitvoeren. Sowieso gaan wij in 2024 een groot deel van de openbare ruimte vernieuwen.
- Toekomstperspectief voor de boeren: Het Rijk en de Provincie Gelderland werken met diverse programma's aan het verduurzamen van de landbouwsector. Waar mogelijk ondersteunen wij deze programma's om zo bij te dragen aan het toekomstperspectief van de boeren in de gemeente. In de Omgevingsvisie nemen wij op hoe wij dit toekomstperspectief voor ons zien.

Stand van zaken Voorjaarsnota

- Economische agenda: Momenteel werken we nog aan de economische invulling van de Omgevingsvisie. De start van de economische agenda zal op zijn vroegst 4e kwartaal 2024 beginnen.
- Sterke ondernemersnetwerken: De organisatiegraad van onze ondernemers is niet erg hoog. Maar bij vragen of problemen weten zij de gemeente te vinden. We organiseren dit jaar een ondernemersbijeenkomst om te kijken hoe we gezamenlijk de organisatiegraad kunnen intensiveren.
- Duurzaam en toekomstbestendig MKB: Als onze ondernemers vragen op dit gebied hebben, proberen we te ondersteunen. We zijn gestart met een project om verfresten in te zamelen om er weer nieuwe verf van te maken.
- Aantrekkelijke en concurrerende winkelgebieden en dorpscentra: Als gemeente faciliteren we diverse acties waaronder het vergroenen van de winkel- en dorpscentra.
- Toekomstbestendige bedrijventerreinen: In maart 2024 is een inventarisatierapport Stec afgerond over de mogelijkheden op het bedrijventerrein Groesbeek, met een uitgegeven oppervlakte van ongeveer 15 hectare, om te verduurzamen. De kwaliteit van het terrein staat onder druk. Team BOR stelt momenteel een uitvoeringsprogramma op. Eind 2024, begin 2025 starten we met de uitvoering daarvan.
- Toekomstperspectief voor de boeren: We gaan met ZLTO in overleg om te kijken waar

we hen kunnen ondersteunen. Het rapport van ZLTO 'Samen van meerwaarde' wordt besproken om te kijken waarin we kunnen faciliteren.

3.2.2 We helpen inwoners een baan te vinden, of als dat niet mogelijk is, een zinvolle tijdsbesteding.

We gaan het volgende doen (en voor een aantal dingen werken we samen met het Werkbedrijf).

- We richten onze aandacht vooral op vier focusgroepen: jongeren, 50-plussers, statushouders en kandidaten met een arbeidsbeperking. We zetten in op kansberoepen: beroepen waarin de vraag naar personeel hoog is en blijft, zoals de horeca en de zorg. Dat doen we door scholing met praktische leerlijnen en focus op de competenties van mensen. We willen meer mensen (groepsgewijs) detacheren door risico's voor werkgevers over te nemen.
- We gaan door met de regionale mobiliteitsteams.
- We zetten sterk in op de bestrijding en het voorkomen van jeugdwerkloosheid, en de begeleiding en bemiddeling van statushouders.
- Intensieve en persoonlijke begeleiding van inwoners met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- Intensieve begeleiding op de werkplek, om uitval te voorkomen.

Wij vinden dit belangrijk omdat we door allerlei ontwikkelingen (flexibilisering en digitalisering) steeds meer mensen moeilijk mee kunnen doen. Juist hen willen wij ondersteunen.

Stand van zaken Voorjaarsnota

- We blijven onze aandacht richten op de volgende focusgroepen: mensen van 55 jaar en ouder, statushouders en inburgeraars, jongeren tot 27 jaar, mensen met een arbeidsbeperking en mensen die nieuw instromen in de bijstand. In het onlangs vastgestelde beleidskader Arbeidsmarkt en Re-integratie 2024-2027 wordt hier ook verder op ingegaan;
- We blijven ons inzetten om de matches tussen werkzoekenden en werkgevers te vergroten. Zo worden werkgevers gefaciliteerd bij personeelsvragen door functies aan te passen en ze te adviseren over de doorstroming van werknemers door programma's voor Leven Lang Ontwikkelen te organiseren met onderwijsaanbieders;
- De regionale mobiliteitsteams worden voortgezet;
- Jongeren tot 27 jaar (waaronder ook zorgjongeren) blijven onze aandacht houden, zodat we jeugdwerkloosheid voorkomen. Het WerkBedrijf heeft trajecten voor jongeren, waarbij zorg met werk/opleiding wordt gecombineerd. Zo bieden we hulp en ondersteuning aan het toenemende aantal jongeren met mentale problemen. Met onze ketenpartners bekijken we (voortdurend) of we voldoende en de juiste instrumenten hebben om schooluitval te voorkomen en jongeren in een kwetsbare uitgangspositie te ondersteunen op de overstap naar de arbeidsmarkt als ook voor behoud van werk als deze stap is gemaakt (voorgaande valt onder het Programma Jongeren naar School en Werk);
- We blijven ons sterk in zetten voor de begeleiding en bemiddeling van statushouders/inburgeraars. Zij krijgen trainingen en workshops aangeboden waarbij er veel aandacht is voor kennis van en oriëntatie op de arbeidsmarkt, opleidingsmogelijkheden en participatie in een taalrijke omgeving;
- Onze participatieconsulenten en consulenten statushouders begeleiden de groep mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Vrijwilligerswerk is vaak de eerste stap en het is mooi om te zien hoe mensen dan opbloeien. Daarnaast zal er ook een participatieconsulent vanuit het WerkBedrijf (start halverwege het jaar) op locatie komen bij onze gemeente. Hiermee bevorderen we de samenwerking met het Werkbedrijf en zal de doelgroep nog beter bediend gaan worden.

3.3 Onze inwoners kunnen duurzaam en betaalbaar wonen.

3.3.1 We gaan door met de uitvoering van het vastgestelde Actieplan Wonen.

Op basis van de door de raad gemaakte keuzes gaan we door met de uitvoering van het Actieplan Wonen. Uiteraard aangevuld met nieuwe inzichten en mogelijkheden.

- We werken regionaal samen, bijvoorbeeld via de Woondeal.

- We stemmen veelvuldig af met aannemers, corporaties, makelaars en ontwikkelaars om snel in te kunnen spelen op wisselende omstandigheden.
- We zetten alternatieve woonvormen en betere benutting van de bestaande voorraad in.
- We zetten ons in om samen met de corporaties en marktpartijen de doorstroming op de woningmarkt te bevorderen zodat meer woningen voor starters vrijkomen.
- We continueren het jongerencontract (woningcorporaties) en de starterslening.
- We zetten lokale voorrang in bij nieuwbouw (sociale huur en koop).

Stand van zaken Voorjaarsnota

Regionaal is het proces voor de nieuwe woondeal opgestart (vaststelling begin 2025). Met makelaars is in januari het jaarlijkse overleg geweest om lokale marktkennis op te halen en zaken af te stemmen.

3.3.2 We beoordelen de locaties uit de woningbouwplanning.

- De huidige woningbouwplanning kent voldoende locaties, we gaan door met de beoordeling van deze locaties.
- We prioriteren op woningbouwprojecten die snel zoveel mogelijk betaalbare woningen toevoegen. We spreiden de woningbouwplannen over de kernen.
- We leveren in 2024 meer dan 150 woningen op en richten op een stijgend cijfer de jaren daarna.
- We informeren de raad jaarlijks over de voortgang.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Er is verder gewerkt aan de locaties die eind 2023 ter inzage zijn gelegd (totaal voor 550 woningen). Een deel daarvan heeft de afgelopen maanden ter besluitvorming in de raad gelegen. We verwachten in 2024 en 2025 meer dan 150 opleveringen. Daarvan is 30% sociale huur en 20% middelduur.

3.3.3 Steeds meer woningen in Berg en Dal zijn duurzaam en klimaatadaptief.

Via de Woondeal en de prestatieafspraken zijn diverse afspraken gemaakt om woningen te verduurzamen:

- Met de corporaties Waardwonen en Oosterpoort zijn afspraken gemaakt om alle woningen te verduurzamen naar energielabel A. Er is extra aandacht voor lage energielabels.
- We gaan verder met het uitvoeren van de Warmtevisie en werken de wijkuitvoeringsplannen verder uit.
- Energieneutraal wonen is uitgangspunt in alle bouwplannen.
- We onderzoeken hoe we natuurlijke momenten (verhuur/verkoop bestaande voorraad, opleveringen nieuwbouw, werk aan de openbare ruimte) kunnen gebruiken om tuinen te vergroenen.

Ook buiten de Woondeal zijn er initiatieven om bestaande woningen te verduurzamen:

- Fixteams brengen energiebesparende maatregelen aan bij mensen met een kleine portemonnee.
- Energiecoaches van de Stichting Duurzaamheidscafé Berg en Dal adviseren inwoners over energie besparen. De gemeente ondersteunt de stichting.
- We ondersteunen inwoners met het verduurzamen van hun woning met onder meer advies en de lening toekomstbestendig wonen.

Stand van zaken Voorjaarsnota

- In de prestatieafspraken zijn diverse afspraken gemaakt met woningcorporaties over het verder versnellen van de verduurzaming (zonnepanelen/verbeteren slechtste labels) en vergroenen van tuinen.
- Er wordt gewerkt aan een opgaveplan voor aardgasvrij en daarbinnen een plan van aanpak om te komen tot een aardgasvrij Millingen aan de Rijn en Ooij. Ter voorbereiding hierop proberen we nu de knelpunten en barrières in beeld te krijgen en, indien nodig, op te lossen. De overgang naar aardgasvrij is niet alleen een technische maar vooral een sociale transitie. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen mee kan doen,

ook degenen met weinig inkomen? Daarbij vinden wij persoonlijk contact en het ontzorgen van onze inwoners erg belangrijk.

3.4 We willen goede en betaalbare dienstverlening voor onze inwoners. En om dit te kunnen bieden, werken we samen met andere gemeenten.

3.4.1 We willen meer grip op de verschillende samenwerkingen.

- De paragraaf Verbonden Partijen in de begroting passen we in 2024 aan, zodat deze meer handvaten geeft voor een goede risicosturing vanuit de raad op GR-en.
- We zetten de bestaande lokale wijze van behandelen van jaarstukken, begrotingen en kadernota's van GR-en voort.
- Verder gaan we door met het gebruik maken van de informatienota's en het benutten van het vaste agendapunt 'Mededelingen door vertegenwoordigers in de gemeenschappelijke regelingen' dat op iedere raadsvergadering staat.
- We gaan beoordelen of het opstellen van een Nota Verbonden Partijen van toegevoegde waarde is voor het versterken van de grip op GR-en. Als dit het geval is, overwegen we ook om (een deel van) de nota regionaal in RvN-verband op te stellen. Dit kan een bijdrage leveren aan een eenduidigere aansturing van GR-en door de deelnemende gemeenten in het Rijk van Nijmegen.

ODRN

- Per 1 januari worden de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging van kracht.
- het huidige vergunningensysteem (WRS) wordt vervangen door Open Wave.
- de gemeente Nijmegen haalt de BRIKS-taken terug per 1 januari 2025, wat veel betekent voor de ODRN in 2024.
- er loopt een verkenning wat de samenwerkingsmogelijkheden zijn met ODRA.

Groene Metropoolregio

- We gaan – in het verlengde van de regionale evaluatie – ook lokaal onze deelname aan de Groene Metropoolregio beoordelen. Hierbij heroverwegen we onder andere het besluit van de raad uit 2020, om voorlopig te stoppen met subsidiëring van The Economic Board.

Stand van zaken Voorjaarsnota

We willen meer grip op de verschillende samenwerkingen.

- De aangepaste paragraaf komt voor het eerst terug in de begroting 2025. We zijn gestart en liggen op schema.
- De bestaande lokale wijze van behandelen van jaarstukken, begrotingen en kadernota's van GR-en is ook besproken / afgestemd met de nieuwe griffier.
- We verkennen dit jaar met de andere gemeenten in het Rijk van Nijmegen of we een regionale Nota Verbonden Partijen willen opstellen.

ODRN

- Vanaf 1 januari zijn de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging (voor nieuwbouw gevolgklasse 1) van kracht.
- Het vergunningensysteem (WRS) is vervangen door Open Wave.
- De gemeente Nijmegen haalt de BRIKS-taken terug per 1 januari 2025, wat veel betekent voor de ODRN in 2024.
- er loopt een verkenning wat de samenwerkingsmogelijkheden zijn met ODRA (Omgevingsdienst Regio Arnhem).

Groene Metropoolregio

- De evaluatiegesprekken over de deelname aan GMR zijn uitgevoerd. De conclusies en aanbevelingen worden in het tweede kwartaal van 2024 door het college vastgesteld en ter informatie aan de raad aangeboden. In juni volgt besluitvorming in de raad over deelname aan de nieuwe Regionale agenda van de Groene Metropoolregio en deelname aan The Economic Board.

3.4.2 We werken in de transitiefase na de inwerkingtreding Omgevingswet.

De Omgevingswet is een enorme transitie in het ruimtelijk domein. De Omgevingswet gaat op 1 januari 2024 in werking. De tijd tot 1 januari 2024 blijven we gebruiken om ons voor te bereiden. De werkzaamheden in 2023 zijn gericht op de noodzakelijke stappen die nodig zijn om vanaf de start met de nieuwe Omgevingswet te kunnen werken, op de minimale verplichtingen.

Daarnaast richten we ons op de transitiefase van 2024 tot 2030, het jaar waarin we moeten beschikken over een volwaardig omgevingsplan. In die transitiefase doen we ons best om ons dienstverleningsniveau op peil te houden en stap voor stap te verbeteren. We bereiden ons voor op eventuele kinderziektes en andere onverwachte problemen die deze transitiefase ongetwijfeld met zich meebrengt. We zorgen voor voldoende capaciteit om problemen zo snel mogelijk op te lossen in de nieuwe praktijk.

We zijn op 1 januari 2024 in staat om vergunningen en meldingen te ontvangen en af te handelen. Dit doen wij in samenwerking met de regio en de ODRN. Dit omdat we elkaar in de regio kunnen versterken en de ODRN een groot deel van de Omgevingswet voor ons gaat uitvoeren. De implementatie van het vergunningenproces loopt ook na 1 januari 2024 door.

Op 1 januari zijn we in staat om te werken met het tijdelijke omgevingsplan. We kunnen dit plan bovendien wijzigen. Ook na de startdatum is er nog inzet nodig gericht op onder andere het omgevingsplan en de verandering in cultuur, die het werken met de wet van ons vraagt. Hier hebben we overigens al de nodige stappen in gezet. Daarnaast gaan we in 2024 door met het opstellen van de Omgevingsvisie als beleidskader voor de ruimtelijke ontwikkeling van onze gemeente. Dit is volgens de startnotitie zoals die in juni 2021 is vastgesteld door de raad. Het koersdocument is in concept gereed.

De wet is sinds het beschikbaar stellen van het krediet in 2019 (€ 845.000) verschillende malen uitgesteld.

Aanvullend budget is in de mei- en septembercirculaire van 2022 beschikbaar gesteld.

Inmiddels is per kamerbrief van de Jonge van 14 juli medegedeeld dat er ook in de jaren 2023, 2024 en 2025 budget beschikbaar komt.

We hebben inmiddels steeds beter zicht op wat de implementatie vraagt van onze organisatie. Bij het beschikbaar stellen van het krediet gingen we uit van inwerkingtreding op 1 januari 2021. Inmiddels is duidelijk dat er voor projectleiding, projectondersteuning en het uitvoering geven aan de startnotitie van de omgevingsvisie extra capaciteit en budget benodigd is. De implementatie loopt door in 2024 en verder. We kunnen op dit moment echter nog niet inschatten in hoeverre dit past binnen het reeds beschikbaar gestelde krediet en de aanvullende bijdrage in de verschillende circulaire. Zodra we dit inzicht hebben, leggen we, als nodig, een aanvullend kredietvoorstel aan de raad voor.

Stand van zaken Voorjaarsnota

De ervaringen met de nieuwe wet en bijbehorende processen zijn nog beperkt. Dit komt onder andere doordat eind 2023 veel aanvragen en plannen zijn ingediend. Deze worden nog volgens de 'oude' regels en processen afgewerkt.

Aan de andere kant hebben we nog geen grote problemen ervaren sinds 1 januari 2024. Dat geeft vertrouwen dat de voorbereiding goed is geweest.

We hebben in de eerste maanden gewerkt aan een structuur voor het nieuwe, volwaardig omgevingsplan. Deze structuur is in concept klaar.

Er is een samenwerkingsdag met de ODRN gepland. Dit geeft ons de mogelijkheid om meer zicht te krijgen op elkaars werk. Hierdoor kunnen we samen de processen verbeteren en elkaar helpen als dat nodig is.

3.5 Toeristen en recreanten bezoeken graag Berg en Dal.

3.5.1 Door goede regionale samenwerking bereiken we meer.

We zetten in 2024 in op de volgende doelen:

Door goede regionale samenwerking bereiken we meer

Binnen de Groene Metropoolregio werken binnen de Opgave Ontspannen Regio, speerpunt Duurzaam Toerisme mee aan de volgende uitvoeringsprojecten:

- een praktisch vervolg op het vitaliteitsonderzoek naar het aanbod van de toeristische/recreatieve sector; diverse verblijfsaccommodaties en dag-attracties.
- een vervolg op het onderzoek naar belevingsgebieden in de metropoolregio.
- aansluiten op een uniform wandelnetwerk in Gelderland.

Van september 2024 tot en met mei 2025 vieren we 80 jaar Vrijheid. We werken in het Rijk van Nijmegen samen aan een programma. Daar waar het herinneringstoerisme betreft, dragen we de programma-onderdelen ook uit naar bezoekers van onze gemeente.

We zetten in op toegankelijk toerisme

Wij willen een gastvrije en toegankelijke gemeente zijn. Dat doen we op verschillende manieren, onder andere door in te zetten op kennis en bewustwording over het onderwerp toegankelijkheid bij ondernemers. Dit doen we in samenwerking met de Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal, de organisatie Ongehinderd en de Wmo Adviesraad. We gebruiken hiervoor onder andere een nieuwsbrief en kennis- en netwerkbijeenkomsten. Verder stimuleren we de ontwikkeling van toegankelijke routes en doen we mee aan landelijke acties zoals de Week van de Toegankelijkheid en initiatieven zoals de Hoge Nood App. Het toegankelijke aanbod bundelen we op www.zorgeloosopvakantie.nl.

Wandelaars en fietsers weten onze gemeente te vinden

We zorgen voor passende promotie. Bijvoorbeeld in samenwerking met wandelkrant Te Voet publiceren we het mooie wandelaanbod in onze gemeente. Daarnaast besteden wij via lokale, regionale en landelijke kanalen aandacht aan het wandelaanbod.

We gaan verder met productontwikkeling. Zoals de 18 dorpsommetjes: we onderzoeken hoe we deze kunnen verbinden met elkaar. Een ander voorbeeld is een vervolg op de Kweek uit de Streek fietsroutes; we onderzoeken samen met producenten van streekproducten en de STER wat de wensen en mogelijkheden zijn.

We zetten in op een uniform wandelnetwerk welke aansluit op de overige gemeenten in de provincie Gelderland. De provincie heeft tijdelijk een subsidie voor de aanleg van het netwerk.

We sluiten aan op de internationale Liberation Hiking Trail. Liberation Route Europe is een culturele route die mensen, plaatsen en gebeurtenissen verbindt om de bevrijding van Europa van de bezetting tijdens de Tweede Wereldoorlog te markeren.

Verbetering gastheerschap

Het gastheerschap verandert omdat de wens van de consument verandert. Er komen Toeristische Informatiepunten bij ondernemers. Zij zijn de gastheren van onze gemeente. Daarnaast onderzoeken we samen met partijen zoals Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen, Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal welke invulling we willen geven aan het VVV-gebouw. We hebben in 2024 de eerste stappen naar verwachting gezet. Een mogelijk scenario is een combinatie van de functies van VVV en Draisine in het Draisinegebouw.

Berg en Dal is en blijft een Green Destination

Het programma Green Destinations is een middel om duurzaamheid en toerisme te verbinden. Vanuit toeristisch oogpunt biedt het kansen om ons te positioneren en verder te ontwikkelen als groene, duurzame bestemming en daarmee een nieuwe doelgroep te bereiken. Vanuit duurzaamheid biedt het kansen om de toeristische sector te motiveren en activeren om te verduurzamen met aandacht voor de thema's milieu, mens, landschap, cultuur.

Wij geven een vervolg aan de aanbevelingen uit de het beoordelingsrapport van 2023.

Streekproducten dragen bij aan een Green Destination. Wij zetten bijvoorbeeld streekproducten goed op de kaart, zowel bij inwoners als bezoekers. Daarnaast ondersteunen wij ondernemers bij het zetten van stappen richting verduurzaming en een toegankelijke onderneming.

We hebben Vitale Vakantieparken

Op sommige vakantieparken in onze gemeente is sprake van strijdig gebruik met de bestemming, zoals zakelijke verhuur of permanente bewoning. Enerzijds is dit een verdienmodel voor de ondernemer, anderzijds is er een gebrek aan voldoende en betaalbare huisvesting voor bepaalde doelgroepen. Een aantal parken zijn op dit moment niet (volledig) vitaal te noemen. In 2023 is de projectleider Vitale Parken gestart met vijf parken. In 2024 zal dit project nog doorlopen omdat het vitaliseren van parken een langdurig proces is.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Door goede regionale samenwerking bereiken we meer

Bovenstaande projecten en werkzaamheden lopen goed en volgens planning. Voor alles geldt dat de zichtbare resultaten in 2024 te zien zijn.

We zetten in op toegankelijk toerisme

Via diverse communicatiekanalen (Support Magazine, nieuwsbrief Bedrijvig Berg en Dal, Topic enzovoort) delen we informatie hierover. Ook via de Stichting Toerisme en Recreatie Berg en Dal (STER) communiceren we met ondernemers. Met STER verkennen we waarmee we ondernemers verder kunnen informeren en helpen als het gaat om toegankelijkheid.

Wandelaars en fietsers weten onze gemeente te vinden

We publiceren regelmatig over ons bestaande en nieuwe aanbod via lokale, regionale en landelijke kanalen. We koppelen dit aan actuele thema's zoals streekproducten, evenementen, Vrijheid en Herinnering.

Verbetering gastheerschap

Er zijn inmiddels 3 TIPS (Toeristische Informatiepunten) in de gemeente Berg en Dal gerealiseerd. We onderzoeken de verdere behoefte hieraan. Voor de VVV zijn we nog diverse mogelijkheden aan het verkennen. De combinatie met het Draisinegebouw heeft niet de voorkeur. Voorkeur heeft behoud van de huidige locatie met een investering in eigentijdse uitstraling en gastheerschap. We werken dit uit.

Berg en Dal is en blijft een Green Destination

Eind april ontvangen we een uitreiking van Green Destination. We hebben een zeer goede beoordeling ontvangen en vieren die met iedereen die dit mogelijk heeft gemaakt. We blijven ons inspannen voor onze Green Destination. Bijvoorbeeld met een Kweek uit de Streekmarkt die we op 14 april organiseren met STER, wijngaard De Plack, gemeente Nijmegen en Streekevents.

We hebben Vitale Vakantieparken

Naar aanleiding van onderzoek, gesprekken met externe partijen en contacten met parken, VVV's, huisjes-en parkeigenaren leggen we in het tweede kwartaal 2024 een voorstel aan de raad voor om de betreffende recreatieclusters voor de lange termijn te behouden voor toeristisch en recreatief gebruik. Ook stellen we voor Resort De Zeven Heuvelen toe te voegen aan het project.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2024 na VJN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-10.496	-9.460	-550	-10.010	-9.547	-9.712	-9.921
Baten	3.561	2.394	152	2.547	2.431	2.526	2.604
Totaal programma	-6.935	-7.066	-397	-7.463	-7.116	-7.186	-7.317

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 Onsluiting TOP Beek	-47	-	-	-	-
1.2 Regionaal beleidskader arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027	-	-109	-141	-283	-
1.3 Verordening fractie-ondersteuning en ambtelijke bijstand	-15	-15	-15	-15	-
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	-62	-124	-156	-298	-
2. Mutaties Voorjaarsnota					
2.1 Verduurzamen MKB Berg en Dal					-
- vrijval subsidie Winterfonds Provincie Gelderland	137	-	-	-	-
- kosten verduurzamen MKB Berg en Dal	-137	-	-	-	-
2.2 Bijdrage ODRN bouwtaken	-196	-	-	-	-
Diverse overige mutaties:					
- afsluiten grondexploitaties	32	32	32	32	-
- accountantskosten	-25	-25	-25	-25	-
- Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	-4	-4	-4	-4	-
- veilig wonen decentrale bestuurders	-7	-7	-7	-	-
Administratieve overboeking	-136	-6	-6	-6	-
Afrondingsverschillen	-	-	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	-336	-10	-10	-3	-
Totaal mutaties programma 3	-398	-134	-166	-301	-

2.1 Verduurzamen MKB Berg en Dal

De subsidie Gelders Winterfonds is bedoeld om maatschappelijke-, publieke- en sportvoorzieningen en dat deel van het Gelders bedrijfsleven, in het bijzonder het MKB, dat door de sterk gestegen energieprijzen in de problemen dreigt te geraken, bij te staan (Gelders Winterfonds). Wij hebben er voor gekozen om deze subsidie vooral in te zetten voor het MKB in onze gemeente. Hiervoor zijn we een aantal projecten gestart.

2.2 Bijdrage ODRN bouwtaken

De hogere kosten (€ 204.653) vooral voor het onderdeel bouwen, komen doordat de invoering van de Wkb anders is dan bij het opstellen van de begroting 2024 bekend was. We verwachten dat dit een eenmalige stijging is, die we bij de Voorjaarsnota 2024 incidenteel verwerken in de begroting 2024. Hier staat tegenover dat we door de werkzaamheden die voortvloeien uit de toetsing van aanvragen voor bestaande bebouwde (die pas in 2025 naar marktpartijen wordt gebracht door de uitgestelde invoering van de Wkb) in 2024 leges kunnen innen.

Vanaf 1 januari 2024 wordt gewerkt met een nieuwe legesverordening en is het vergunningenstelsel op de schop gegaan door invoering van de Omgevingswet. Een inschatting van de hoogte van de te ontvangen leges is daarom erg lastig te geven

Ons geld

In dit programma staat:

- waar ons geld vandaan komt: overzicht van de algemene dekkingsmiddelen (inclusief financiering en reserves);
- hoeveel vennootschapsbelasting we moeten betalen;
- hoe we het bedrag voor onderwerpen, die we niet hadden kunnen voorzien, hebben besteed.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2024 na VJN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-23.403	-8.730	-1.717	-10.447	-9.629	-10.434	-10.478
Baten	101.280	88.839	3.829	92.668	89.616	84.968	85.649
Totaal programma	77.876	80.109	2.112	82.221	79.988	74.534	75.171

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 Overloopwijziging (onderhoud gemeentelijke gebouwen 2023-2025)	-	70	-	-	-
1.2 Bijdrage algemene reserve voor ontsluiting TOP Beek	47	-	-	-	-
1.3 Bijdrage algemene reserve voor duurzaamheidssubsidie vereniging/stichtingen	1.340	-	-	-	-
1.4 Bijdrage reserve kapitaallasten voor aanvullend krediet vervangende nieuwbouw 't Vossenhol	-	42	42	41	-
1.5 Bijdrage reserve kapitaallasten voor aanvraag subsidie brandveilig maken Kulturhus Beek	-	21	21	20	-
1.6 Bijdrage algemene reserve voor vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs	102	102	-	-	-
					-
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	1.489	235	63	61	-

2. Mutaties Voorjaarsnota

2.1 Algemene uitkering	820	462	444	507	-
2.2 Stelpost loonontwikkeling	-	-220	-220	-220	-
2.3 Bijdrage reserve natuur en landschap	107	-	-	-	-
2.4 Bijdrage reserve lopende projecten; 80 jaar Vrijheid	80	-	-	-	-
2.5 Bijdrage algemene reserve; toekomst zwembad/sporthal Ooij	160	-	-	-	-
Diverse kleine mutaties:					-
- te betalen Vennootschapsbelasting (VpB)	-21	-	-	-	-

Administratieve overboeking	25	5	-	-	-
Afrondingsverschillen	-1	-	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	1.170	247	224	287	-
Totaal mutaties programma 4	2.659	482	287	348	-

2.1 Algemene uitkering

We ontvangen een hogere algemene uitkering op grond van de september- en decembercirculaire 2023. Dit komt deels door een aanvullende compensatie van inflatie en de actualisatie van een aantal maatstaven die tot een positieve bijstelling leiden. Daarnaast krijgen we geld voor een aantal taken, onder andere flankerend beleid armoede, rijksvaccinatieprogramma, energieprestatie gebouwen, veilig wonen decentrale bestuurders, loonstijging en de Hervormingsagenda jeugd. Daarvoor zijn de uitgavenbudgetten bijgesteld op de verschillende programma's.

2.2 Stelpost loonontwikkeling

In de begroting 2024 zijn we uitgegaan van een loonstijging van 5,1%. Eind 2023 is de nieuwe CAO gemeenten vastgesteld. Op basis daarvan nemen we een stelpost loonontwikkeling op vanaf 2025, zijnde 1% van de totale loonkosten.

2.3 Bijdrage reserve natuur en landschap

We stellen het budget voor natuur en landschap bij voor het uitbreiden van het reptielenscherm in de Spoorkuil (zie 2.2). De afspraak is dat we de kosten die boven het reguliere budget uit gaan ten laste van deze reserve brengen. Daarom ramen we nu een bijdrage uit de reserve.

2.4 Bijdrage reserve lopende projecten; 80 jaar Vrijheid

Van september 2024 tot en met mei 2025 herdenkt en viert Gelderland 80 jaar bevrijding, vrede en vrijheid (zie 2.1). Voor dit lustrum reserveren we jaarlijks € 20.000 in de reserve lopende projecten. We ramen nu, tegelijk met de kosten, ook de bijdrage uit de reserve.

2.5 Bijdrage algemene reserve; toekomst zwembad/sporthal Ooij

Voor de projecten zwembad en sporthal Ooij huren we een projectleider en een projectondersteuner in. De aanvullende inhuurkosten van € 160.000 brengen we ten laste van de algemene reserve.

Overhead

We moeten de overheadkosten apart in de begroting en jaarrekening verwerken. Het gaat hier om kosten die te maken hebben met de ondersteuning van de organisatie.

Stand van zaken Voorjaarsnota

Er zijn geen nieuwe beleidsontwikkelingen binnen het programma Overhead. Onderstaande link leidt naar de tekst van de begroting 2024.

Onder het kopje 'Financiën' zijn de mutaties opgenomen en toegelicht.

[Programma Overhead Programmabegroting 2024](#)

Hieronder vindt u het actuele overzicht van overhead in cijfers.

Bedragen x € 1.000			
Overhead	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Begroting 2024 na VJN
1. Loonkosten overhead	-7.496	-6.938	-7.166
2. ICT-kosten	-2.726	-2.639	-2.662
3. Huisvestingskosten	-610	-564	-631
4. Uitbestedingskosten bedrijfsvoering	-1.505	-2.824	-1.958
Totaal	-12.337	-12.965	-12.417
Toerekening aan projecten/grondexploitatie	481	362	362
Overhead ten laste van exploitatie	-11.856	-12.603	-12.055

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000							
	Rekening 2023	Begroting 2024 Primair	Mutaties t/m VJN	Begroting 2024 na VJN	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-11.923	-12.310	255	-12.054	-12.561	-12.496	-12.543
Baten	1	0	0	0	0	0	0
Totaal programma	-11.923	-12.310	255	-12.054	-12.561	-12.496	-12.543

Toelichting verschillen Primaire begroting - Voorjaarsnota

In onderstaande tabel zijn de mutaties op dit programma weergegeven. Daaronder zijn de mutaties groter dan € 50.000 die in deze Voorjaarsnota zijn verwerkt toegelicht.

Bedragen x € 1.000					
Omschrijving	2024	2025	2026	2027	Invest.
1. Mutaties tot Voorjaarsnota					
<i>Besluitvorming tot Voorjaarsnota:</i>					
1.1 Overloopwijziging (onderhoud gemeentelijke gebouwen 2023-2025)	-25	-25	-25	-25	-
Totaal mutaties tot Voorjaarsnota	-25	-25	-25	-25	-

2. Mutaties Voorjaarsnota

2.1 Kosten Bedrijfsvoering	-81	-68	-68	-68	-
Administratieve overboeking	361	-45	-40	-40	-
Afrondingsverschillen	-	-	-	-	-

Totaal mutaties Voorjaarsnota	281	-113	-108	-108	-
--------------------------------------	------------	-------------	-------------	-------------	----------

Totaal mutaties programma 5	256	-138	-133	-133	-
------------------------------------	------------	-------------	-------------	-------------	----------

2.1 Kosten bedrijfsvoering

Actualisatie van de kosten van de bedrijfsvoering levert in totaal een nadeel op van € 81.000. Dit bedrag is met name veroorzaakt door:

- Kosten personeel	- 29.000
- Onderhoud gemeentehuis/werf volgens	- 19.000
- Vervallen verhuur kantoor gemeentewerf	- 20.000
- aanschaf verplichte inpandige accukluis	- 13.000
	- 81.000

We stellen de stelpost inhuur nu niet bij. Bij de najaarsnota maken we een analyse van de besteding van de personele budgetten. De ervaring leert dat we dan kunnen melden dat een aantal budgetten niet volledig is benut. We stellen de budgetten bij de najaarsnota bij als dat nodig is.

Financiële begroting

Inleiding

In dit financiële deel van de begroting vindt u naast een overzicht van de baten en lasten per programma ook een overzicht met de incidentele baten en lasten en het verloop van het financieel meerjarenperspectief (FMP).

Overzicht baten en lasten

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de baten en lasten per programma. Dit levert een raming op van het saldo van de rekening van baten en lasten. Vervolgens is een aantal toevoegingen en onttrekkingen uit de reserves geraamd. Dit resulteert in het resultaat van de rekening van baten en lasten.

Bedragen x €1.000

Programma	Begroting	Mutaties	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2024	t/m	2024	2025	2026	2027
	Primair	VJN	na VJN			
	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
Inwoner	-43.017	217	-42.800	-42.134	-41.964	-41.959
Onze buurt	-17.636	-2.261	-19.897	-18.478	-18.814	-18.846
Onze gemeente	-7.066	-397	-7.463	-7.116	-7.186	-7.317
Ons geld	78.292	824	79.116	78.790	73.397	74.176
Overhead	-12.310	255	-12.054	-12.561	-12.496	-12.543
Saldo rekening baten en lasten	-1.736	-1.362	-3.098	-1.499	-7.065	-6.490
Toevoeging aan reserves	-297	-1.720	-2.017	-335	-325	-316
Onttrekking aan reserves	2.113	3.009	5.122	1.532	1.462	1.310
Resultaat rekening baten en lasten	80	-73	7	-301	-5.928	-5.495

Incidentele baten en lasten

Een goed beeld van de financiële positie van de gemeente vereist ook inzicht in de incidentele baten en lasten die in de begroting zijn verwerkt. Hieronder vindt u een overzicht van de incidentele baten en lasten. Onder de tabel staat een toelichting op de bedragen groter dan € 100.000.

	Bedragen x € 1.000			
	2024	2025	2026	2027
Programma Inwoner				
<i>Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2024</i>				
1.1 Asiel(inburgering)	-64	-	-	-
1.2 Kosten Noodlokalen Agora onderwijs Montessori Groesbeek	-110	-110	-142	-
1.3 Tijdelijk extra formatie IP voor participatie en statushouders	-256	-	-	-
1.4 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne	-	-	-	-
- rijksvergoeding	3.208	-	-	-
- kosten	-3.301	-23	-	-
1.5 LOS/Leaderproject	-30	-30	-30	-30
<i>Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota</i>				
1.6 Vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs	-102	-102	-	-
Totaal programma Inwoner	-654	-265	-172	-30
Programma Onze Buurt				
<i>Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2024</i>				
2.1 Vervangen verlichting en ballenvangers De Treffers/DDV	-29	-	-	-
<i>Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota</i>				
2.2 Onderhoud gemeentelijke gebouwen 2023-2025	-	-70	-	-
2.3 Toekomst zwembad De Lubert/ Sporthal Ooij	-186	-	-	-
2.4 80 jaar Vrijheid	-	-	-	-
- kosten programma 80 jaar Vrijheid	-200	-	-	-
- subsidie provincie	100	-	-	-
2.5 Sloop opstellen VVLK Leuth	-59	-	-	-
Totaal programma Onze Buurt	-373	-70	-	-
Programma Onze Gemeente				
<i>Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2024</i>				
geen incidentele baten en lasten op dit programma				
<i>Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota</i>				
3.1 Verduurzamen MKB Berg en Dal				
- vrijval subsidie Winterfonds Provincie Gelderland	137	-	-	-
- kosten verduurzamen MKB Berg en Dal	-137	-	-	-
Totaal programma Onze Gemeente	-	-	-	-

Programma Ons geld

Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2024

4.1 Algemene uitkering; asiel(inburgering)	64	-	-	-
4.2 Bijdrage Munitax	-416	-	-	-

Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota

geen incidentele baten en lasten op dit programma

Totaal programma Ons geld	-352	-	-	-
----------------------------------	-------------	----------	----------	----------

Programma Overhead

Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2024

geen incidentele baten en lasten op dit programma

Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota

geen incidentele baten en lasten op dit programma

Totaal programma Overhead	-	-	-	-
----------------------------------	----------	----------	----------	----------

Totaal exploitatie	-1.379	-335	-172	-30
---------------------------	---------------	-------------	-------------	------------

Reserves

Incidentele baten en lasten Programmabegroting 2024

R1 Bijdrage algemene reserve:				
- noodlokale Agora onderwijs Montessori College Groesbeek	110	110	142	-
- LOS/Leaderproject	30	30	30	30
- bijdrage Munitax	416	-	-	-
R2 Bijdrage reserve lopende projecten:				
- tijdelijk extra formatie IP voor participatie en statushouders	256	-	-	-
- noodopvang vluchtelingen Oekraïne	93	23	-	-

Incidentele baten en lasten tot en met Voorjaarsnota

R3 Bijdrage algemene reserve:				
- onderhoud gemeentelijke gebouwen 2023-2025	-	70	-	-
- vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs	102	102	-	-
- toekomst zwembad/ sporthal Ooij	160	-	-	-
R4 Bijdrage reserve lopende projecten:				
- 80 jaar Vrijheid	80	-	-	-

Totaal reserves	1.246	335	172	30
------------------------	--------------	------------	------------	-----------

Totaal	-133	-	-	-
<i>waarvan baten</i>	<i>1.307</i>	<i>335</i>	<i>172</i>	<i>30</i>
<i>waarvan lasten</i>	<i>-1.440</i>	<i>-335</i>	<i>-172</i>	<i>-30</i>

<i>Begroot resultaat 2024</i>	<i>7</i>	<i>-301</i>	<i>-5.928</i>	<i>-5.495</i>
<i>Saldo incidentele baten en lasten</i>	<i>-133</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Structureel resultaat 2024</i>	<i>140</i>	<i>-301</i>	<i>-5.928</i>	<i>-5.495</i>

1.2 Kosten Noodlokalen Agora onderwijs Montessori College Groesbeek

Kosten voor de huur van noodlokalen voor het Agora onderwijs door het Montessori college Groesbeek voor een periode van 3 jaar. Deze kosten dekken we uit de algemene reserve (zie R1).

1.3 Tijdelijk extra formatie IP voor participatie en statushouders

Budget voor tijdelijk extra formatie bij Team Inkomen en Participatie. Deze kosten dekken we uit de reserve lopende projecten (zie R2).

1.4 Noodopvang vluchtelingen Oekraïne

Voor de gemeentelijke opvang van vluchtelingen uit Oekraïne ontvangen we een vergoeding per opvangplek. Voor de particuliere opvang krijgen we de uitbetaalde leefgelden en woonkosten vergoed plus een normvergoeding voor de uitvoering. De rijksuitkering ramen we voor 2024 op € 3,2 miljoen. Dit bedrag ramen we ook bij aan de uitgavenkant,

1.6 Vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs

In maart 2024 heeft de gemeenteraad de Uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinderopvang en onderwijs vastgesteld. Samen met de partners uit onderwijs en kinderopvang werken we de komende jaren aan inclusieve kinderopvang en onderwijs voor kinderen in Berg en Dal. Hiermee willen wij bereiken dat er minder kinderen gebruik zullen maken van voorzieningen voor speciaal onderwijs buiten Berg en Dal. Hiervoor is voor 2024 en 2025 een bedrag van € 102.000 per jaar beschikbaar. De kosten dekken we uit de algemene reserve (zie R3).

2.3 Toekomst zwembad De Lubert/ Sporthal Ooij

Voor de projecten zwembad en sporthal Ooij huren we een projectleider en een projectondersteuner in. Hiervoor is € 200.000 beschikbaar. Daarnaast is € 26.000 nodig voor bouwkundige opname van het zwembad en behoefte onderzoek naar het zwemmen in Berg en Dal.

De kosten dekken we deels (€ 160.000) uit de algemene reserve (zie R3).

2.4 80 jaar Vrijheid

Van september 2024 tot en met mei 2025 herdenkt en viert Gelderland 80 jaar bevrijding, vrede en vrijheid. Het totale budget is € 200.000. We ontvangen een subsidie van € 100.000 van de provincie Gelderland. De bijdrage voor onze gemeente is € 100.000. Hier staat een bijdrage uit de reserve lopende projecten tegenover (R4).

3.1 Verduurzamen MKB Berg en Dal

De subsidie Gelders Winterfonds is bedoeld om maatschappelijke-, publieke- en sportvoorzieningen en dat deel van het Gelders bedrijfsleven, in het bijzonder het MKB, dat door de sterk gestegen energieprijzen in de problemen dreigt te geraken, bij te staan (Gelders Winterfonds). Wij hebben er voor gekozen om deze subsidie vooral in te zetten voor het MKB in onze gemeente. Hiervoor zijn we een aantal projecten gestart.

4.2 Bijdrage Munitax

In 2024 verwacht Munitax nog veel bezwaren van no cure no pay bureaus. Daardoor is onze bijdrage incidenteel € 416.000 hoger. Deze kosten dekken we uit de algemene reserve (zie R1).

Financieel MeerjarenPerspectief

Hieronder staat het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP).

	Bedragen x € 1.000			
	2024	2025	2026	2027
FMP in primaire begroting 2024	80	-102	-5.706	-5.184
<i>waarvan incidenteel</i>	-29	0	0	0
<i>structureel</i>	109	-102	-5.706	-5.184
Totaal 1e begrotingswijziging	-60	-	-	-
FMP na 1e begrotingswijziging	20	-102	-5.706	-5.184
Totaal besluitvorming	-46	-190	-252	-394
Totaal mutaties Voorjaarsnota	33	-10	30	83
FMP na Voorjaarsnota 2024	7	-301	-5.928	-5.495
<i>waarvan incidenteel</i>	-133	0	0	0
<i>structureel</i>	140	-301	-5.928	-5.495

Bijlagen

Raadsvoorstel

Raadsvoorstel

Griffiersnummer:	
Onderwerp:	Voorjaarsnota 2024
Datum B&W-vergadering	4 juni 2024
Datum raadsvergadering	4 juli 2024
Datum carrousel:	26 juni 2024
Portefeuillehouder:	M.A. Barber
Ambtenaar:	R. Arts
E-mailadres:	R.Arts@bergendal.nl
Zaaknummer:	Z-24-108480
Documentnummer:	VB/Raad/24/01855

Aan de gemeenteraad,

Voorstel

1. De Voorjaarsnota 2024 vast te stellen.
2. Het overschot voor 2024, als dit zich daadwerkelijk voordoet bij de jaarrekening, toe te voegen aan de algemene reserve.
3. Een voorbereidingskrediet van € 50.000 beschikbaar te stellen voor de projectopdracht locatieonderzoek school Op de Horst.
4. Een aanvullend krediet van € 160.000 beschikbaar te stellen voor vervangen riolering en asfalt Populierenstraat in Breedeweg.
5. Een aanvullend krediet van € 75.000 beschikbaar te stellen voor vergroten riolering en aanpassen rijbaan Bongerdstraat in Beek.
6. Een aanvullend krediet van € 80.000 beschikbaar te stellen voor vervangen riolering Wylerbergpark in Berg en Dal.
7. Een bedrag van € 160.000 te onttrekken aan de algemene reserve voor projectleiding/ondersteuning van de projecten zwembad De Lubert en sporthal Ooij.
8. De begroting 2024 overeenkomstig de voorgaande beslispunten te wijzigen met € 13.000 nadelig.

Inleiding

In de programmabegroting 2024 zijn de ambities, doelen en resultaten beschreven. De Voorjaarsnota is de eerste tussentijdse rapportage over het begrotingsjaar 2024. In de Voorjaarsnota rapporteren we over financiële afwijkingen en de inhoudelijke voortgang. Hoe ver zijn we met het behalen van de afgesproken resultaten en komen we hiermee dichterbij onze doelen (en ambities).

In de Voorjaarsnota hebben we weer een paar mooie stappen gezet in het kader van het project 'Herontwikkeling P&C'. Zo hebben we de paragrafen niet opgenomen en lichten we alleen de mutaties boven de € 50.000 toe. Vorig jaar was de Voorjaarsnota een boekwerk van 113 pagina's. Dit jaar is dat teruggebracht tot bijna de helft.

Beoogd effect

Volgens de Financiële Verordening Berg en Dal 2023 informeren wij de gemeenteraad tussentijds over de realisatie van de begroting van de gemeente over het lopende boekjaar (2024). De eerste rapportage over 2024 is de Voorjaarsnota.

Argumenten

In de Voorjaarsnota zijn per programma de mutaties aangegeven en de mutaties groter dan € 50.000 zijn toegelicht. De grootste verschillen zijn:

-	Algemene uitkering	820
-	Kosten bedrijfsvoering	- 81
-	Sociaal domein jeugdzorg	- 80
-	Huishoudelijke hulp	109
-	Energiekosten sporthallen/ zwembad	- 122
-	Bijdrage ODRN bouwtaken	- 196
-	Flankerend beleid armoede	- 92
-	Sloop opstallen VVLK Leuth	- 59
-	Natuurlijk groen	- 73
-	Overige mutaties	- 193
-	Eerder verwerkte besluitvorming	- 46
	Totaal	- 13

Kanttekening

We rapporteren naar de toestand van begin april

De informatie in de Voorjaarsnota is gebaseerd op de informatie die medio april bij ons bekend was. Nieuwe mutaties en ontwikkelingen nemen we mee in de Najaarsnota.

Tussentijds informeren wij u over onder andere over de meicirculaire en andere ontwikkelingen van enige omvang.

Financiële onderbouwing

Welk financieel beeld laat de Voorjaarsnota zien?

Op 9 november 2023 heeft de gemeenteraad de Programmabegroting 2024 vastgesteld. Het begrotingssaldo van de primaire begroting was € 80.000 positief. Tegelijkertijd is de eerste begrotingswijziging, aangenomen amendement Sporthal Ooij, vastgesteld (€ - 60.000). Het begrotingsoverschot na de 1e begrotingswijziging was € 20.000 voordelig.

Volgens genomen besluiten en de ontwikkelingen en afwijkingen die in deze Voorjaarsnota zijn vermeld stellen we het begrotingssaldo nu met € 13.000 nadelig bij.

Het begrotingssaldo komt daarmee op € 7.000 voordelig. Zie onderstaande tabel.

Als we, bij het opstellen van de jaarrekening 2024, werkelijk een positief rekeningresultaat hebben, dan voegen we dit toe aan de algemene reserve. Dit doen we door de resultaatbestemming bij de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000				
	2024	2025	2026	2027
FMP in primaire begroting 2024	80	-102	-5.706	-5.184
waarvan incidenteel	-29	0	0	0
structureel	109	-102	-5.706	-5.184
Totaal 1e begrotingswijziging	-60	-	-	-
FMP na 1e begrotingswijziging	20	-102	-5.706	-5.184
Totaal besluitvorming	-46	-190	-252	-394
Totaal mutaties Voorjaarsnota	33	-10	30	83
FMP na Voorjaarsnota 2024	7	-301	-5.928	-5.495
waarvan incidenteel	-133	0	0	0
structureel	140	-301	-5.928	-5.495

Het FMP laat voor 2026 en 2027 nog een flink negatief begrotingssaldo zien. Er spelen verschillende ontwikkelingen die effect gaan hebben op ons begrotingssaldo, onder andere de Meicirculaire 2024, de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen en het Regeerakkoord. Bij het opstellen van de begroting komen we met een voorstel hoe we hier meerjarig mee om willen gaan.

Hieronder staat het overzicht van het verloop van de algemene reserves.

Bedragen x € 1.000						
Reserve	Begroting 2024 Actueel	Mutaties t/m VJN	Begroting 2024 na VJN	Meerjarenbegroting		
				2025	2026	2027
Algemene reserve vast	17.220	-	17.220	17.220	17.220	17.220
Algemene reserve vrij besteedbaar	19.302	-3.378	15.924	15.715	15.542	15.512
Reserve rekeningresultaten	1.777	-355	1.422	1.067	712	357
Totaal	38.299	-3.733	34.566	34.001	33.474	33.089

Het saldo van de jaarrekening 2023 is nog niet verwerkt in het saldo van de algemene reserve vrij besteedbaar.

Communicatie

De webversie van de Voorjaarsnota 2024 is te lezen via <https://programmavan.bergendal.nl/>.

Aanpak/uitvoering

Na vaststelling sturen wij de Voorjaarsnota 2024 naar de provincie, zodat zij als toezichthouder op de hoogte is van de (financiële) ontwikkeling van onze gemeente.

Burgemeester en wethouders,
De secretaris,
E.W.J. van der Velde

De burgemeester,
mr. M. Slinkman

Bijlagen digitaal ter inzage

1. Voorjaarsnota 2024

De raad van de gemeente Berg en Dal;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 4 juni 2024;

overwegende dat in de Voorjaarsnota de nu te verwachten mutaties in de begroting 2024 naar de stand van medio april 2024 zijn verwerkt:

b e s l u i t :

1. De Voorjaarsnota 2024 vast te stellen.
2. Het overschot voor 2024, als dit zich daadwerkelijk voordoet bij de jaarrekening, toe te voegen aan de algemene reserve.
3. Een voorbereidingskrediet van € 50.000 beschikbaar te stellen voor de projectopdracht locatieonderzoek school Op de Horst.
4. Een aanvullend krediet van € 160.000 beschikbaar te stellen voor vervangen riolering en asfalt Populierenstraat in Breedeweg.
5. Een aanvullend krediet van € 75.000 beschikbaar te stellen voor vergroten riolering en aanpassen rijbaan Bongerdstraat in Beek.
6. Een aanvullend krediet van € 80.000 beschikbaar te stellen voor vervangen riolering Wylerbergpark in Berg en Dal.
7. Een bedrag van € 160.000 te onttrekken aan de algemene reserve voor projectleiding/ondersteuning van de projecten zwembad De Lubert en sporthal Ooij.
8. De begroting 2024 overeenkomstig de voorgaande beslispunten te wijzigen met € 13.000 nadelig.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Berg en Dal op 4 juli 2024,

De raadsgriffier,

De voorzitter,

E.W.A.T. Pastoors

mr. M. Slinkman

Specificatie Financieel MeerjarenPerspectief

Hieronder vindt u de specificatie van het Financieel MeerjarenPerspectief (FMP).

Bedragen x € 1.000

	2024	2025	2026	2027
FMP Programmabegroting 2024	80	-102	-5.706	-5.184
Besluitvorming tot Voorjaarsnota:				
1e begrotingswijziging	-60	-	-	-
Overloopwijziging	-31	-31	-31	-31
Overname Voorzieningenhart Op de Heuvel	-	-	-	-
Ontsluiting TOP Beek				
- kosten	-47	-	-	-
- bijdrage Algemene reserve	47	-	-	-
Financiële ondersteuning verenigingen en stichtingen bij verduurzaming van hun accommodaties				
- subsidie	1.340	-	-	-
- bijdrage Algemene reserve	-1.340	-	-	-
Regionaal beleidskader arbeidsmarkt- en re-integratie 2024-2027	-	-109	-141	-283
Aanv.krediet vervangende nieuwbouw 't Vossenhol				
- kapitaallasten	-	-42	-42	-41
- bijdrage reserve dekking kapitaallasten	-	42	42	41
Aanvraag subsidie brandveilig maken Kulturhus Beek	-	-	-	-
- kapitaallasten	-	-21	-21	-20
- kapitaallasten	-	21	21	20
Vaststellen uitvoeringsagenda Samen Sterk voor inclusieve kinde	-	-	-	-
- projectkosten	-102	-102	-	-
- bijdrage algemene reserve	102	102	-	-
Verordening fractie-ondersteuning en ambtelijke bijstand	-15	-15	-15	-15
Verwerving gemeenschapshuis De Sleutel Breedeweg	-	-35	-65	-65
Totaal besluitvorming tot Voorjaarsnota	-106	-190	-252	-394
Mutaties Voorjaarsnota				
Huishoudelijke hulp	109	-	-	-
Sociaal domein jeugdzorg	-80	-	-	-
Inburgering statushouders	-	-	-	-
- rijksbijdrage	134	-	-	-
- kosten	-134	-	-	-
Onderwijsachterstandenbeleid	-	-	-	-
- rijksbijdrage	165	-	-	-
- kosten	-165	-	-	-

Onderwijshuisvesting ontheemden	-	-	-	-
- rijksbijdrage	69	-	-	-
- kosten	-69			
Nationaal Programma Onderwijs	-	-	-	-
- rijksbijdrage	184	-	-	-
- kosten	-184			
Verhuur deel Kentalisgebouw aan ZZG Zorggroep	44	68	20	-4
Beschermd wonen				
- rijksvergoeding	340	340	340	340
- kosten	-340	-340	-340	-340
Noodopvang vluchtelingen Oekraïne				
- rijksvergoeding	3.208	-	-	-
- kosten	-3.208	-	-	-
80 jaar Vrijheid				
- kosten programma 80 jaar Vrijheid	-200	-	-	-
- subsidie provincie	100	-	-	-
- bijdrage reserve lopende projecten	80	-	-	-
Natuur en landschap				
- kosten diverse projecten	-107	-	-	-
- bijdrage reserve natuur en landschap	107	-	-	-
Extra krediet Populierenstraat Breedeweg	-	-4	-4	-4
Extra krediet Bongerdstraat Beek	-	-2	-2	-2
Extra krediet Wylerbergpark	-	-	-	-
Energiekosten sporthallen en zwembad De Lubert	-122	-122	-122	-122
Natuurlijk groen	-73	-58	-58	-58
Sloop opstallen VVLK Leuth	-59	-	-	-
Glasvezelproject	-	-	-	-
- legesopbrengst	84	-	-	-
- kosten begeleiding project	-84	-	-	-
Toekomst zwembad De Lubert/ Sporthal Ooij				
- projectkosten	-186	-	-	-
- bijdrage algemene reserve	160	-	-	-
Verduurzamen MKB Berg en Dal				
- vrijval subsidie Winterfonds Provincie Gelderland	137	-	-	-
- kosten verduurzamen MKB Berg en Dal	-137	-	-	-
Bijdrage ORDN bouwtaken	-196	-	-	-
Algemene uitkering	820	462	444	507
Flankerend beleid armoede	-92	-	-	-
Hervormingsagenda jeugd	-	-	105	111
Stelpost loonontwikkeling	-	-220	-220	-220
Kosten bedrijfsvoering	-81	-68	-68	-68

Diverse kleine mutaties:	-	-	-	-
- subsidie charitatieve instellingen bij verhuur accommodaties	-4	-	-	-
- woonvoorzieningen wmo	-33	-	-	-
- kwartiermaker Integrale Sturing Zorg en Veiligheid Gelderland-Zl	-5	-	-	-
- advieskosten voor sociaal medisch advies	-5	-5	-5	-5
- investeringssubsidie hekwerk Stichting Sportpark Noord	-1	-1	-1	-1
- overeenkomst Dierenambulance Nijmegen (DAN)	-10	-10	-10	-10
- afval en afvalstoffenheffing	-23	-	-	-
- bijdrage ODRN milieutaken	-8	-	-	-
- toezicht gebouw Weverstraat 92 in Kekerdom	1	1	1	1
- schoonmaak sporthal Heuvelland en De Duffelt	-20	-20	-20	-20
- plaagdierbestrijding	-10	-10	-10	-10
- extra afval- en belloobakken	-10	-10	-10	-10
- beek centrum Groesbeek	-8	-	-	-
- voetgangersentree supermarkten AH/Aldi (motie M026)	-24	-	-	-
- afsluiten grondexploitaties	32	32	32	32
- accountantskosten	-25	-25	-25	-25
- rijksvaccinatieprogramma kinkhoestvaccinatie zwangere vrouwen	-7	-7	-6	-6
- Europese richtlijn energieprestatie gebouwen (EPBD III)	-4	-4	-4	-4
- veilig wonen decentrale bestuurders	-7	-7	-7	-
- te betalen Vennootschapsbelasting (VpB)	-21	-	-	-
Totaal mutaties Voorjaarsnota	33	-10	30	83
Totaal mutaties t/m Voorjaarsnota 2024	-73	-199	-222	-311
Actueel FMP	7	-302	-5.928	-5.495